

ÉVSZAKOS

Az Oktatási Hivatal

Pécsi Pedagógiai Oktatási Központjának negyedéves hírlevele

2021. TÉLI HÍREK

A tartalomból:

- ♦ Jogszabályváltozások
- ♦ Hagyomány és megújulás
- ♦ Pedagógiai kaleidoszkóp
- ♦ Komplex Instrukciós Program
- ♦ Szaktanácsadóink
- ♦ A pedagógiai-szakmai szolgáltatások hírei

Tisztelt Kollégák! Kedves Olvasók!

Advent, várakozás, elcsendesedés... De jó is lenne, ha az ünnepi készülődésben, a külső forgatagban, az újra támadó vírus ellenére is teremtenénk egy kis belső csendességet, figyelhetnénk a halk, szelíd hangokra, a várakozás örömére!

Minden családban, minden iskolában és óvodában van karácsonyi készülődés, és mindenhol egy kicsit más. Talán mindegyikben közös, hogy lesz fenyő, de mások a díszek, mások a szokások a fa körül, mások az ételek. Ami biztosan hasonló mindenütt: szeretetre várunk és vágyunk mindannyian, ki-ki másnak örülve: ajándéknak, figyelemnek, jó szónak... Gyerekként kapni szeretnénk, s ahogy felnövünk, pláne ahogy idősödünk, látjuk, hogy adni még nagyobb öröm. Köznevelési intézményeinkben az óvodás és alsó tagozatos apróságok csillogó szeme, a felső tagozatosok és a középiskolások olykor próbára tevő szeretetvágya lendíti tovább a pedagógusokat, és adja mindennapjaik célját és értelmét. Nevelni csak szeretettel lehet, s a pazarlóan szórt szeretet visszatér előbb vagy utóbb – ez a hatalmas erő tartja a pályán pedagógus kollégáinkat.

Időben egy kicsit visszatekintve az elmúlt negyedévre, arról számolhatunk be, hogy hagyományos, Őszi Pedagógiai Napok c. rendezvénysorozatunk jelenléti és online rendezvényekkel zajlott. Örömteli, hogy a rendezvénysorozat kezdetén lehetőségünk volt élőben hallgatni Deliága Éva gyermekpszichológus előadását, és az is örömteli, hogy az online térbe kényszerült felsőoktatási tájékoztató napon sokan hallgatták azokat az információs előadásokat, egyetemi online börszéklet, amelyek – minden bizonnyal – segítettek a pályaválasztásban, a felvételi eljárás megismerésében. Sok tapasztalatot szereztünk az online programok szervezésében, és sok előnnyel is járnak, mégis sokan vágyunk a személyes találkozásokra. Reménykedünk abban, hogy a Tavasz Pedagógiai Napok már így szerveződhet.

Kiadványunk mostani, téli számában az állandó rovatok mellett kiemelt témaként választottuk a hagyomány és megújulás kettősségét. Generációról generációra egy kicsit mást, egy kicsit többet, egy kicsit másként szeretnénk tenni, mint elődeink – ennek sok előnyös és sajnos, kártékony oldalával együtt. Nem minden újítás vezet ugyanis jóra, gondoljunk csak elődeink takarékos, szinte hulladékmentes életére, és nézzünk szét a ma pazarló világában. (Erről bővebben nyári számunkban fogunk írni.) Most, ebben a számban a megőrizve megújításról olvashatnak: az egyház, a zene, az épületrekonstrukció és a nevelés területeit választottuk a téma megjelenítésére. A kétezres éves kereszténység folyamatosan megújulva éli hagyományait, őrzi értékeit, hirdeti a megváltó szeretet hatalmát az állandó változásban – Felföldi László püspök úr írásában erről is olvashatnak. Horváth Zsolt, a 210 éves Pannon Filharmonikusok igazgatója egyebek között a zenével foglalkozó felnőttek új együttműködési kultúrájának szükségességéről ír. Pécs belvárosának ikonikus épülete az egykori Tiszti Kaszinó (későbbi ismert nevén: Fegyveres Erők Klubja) várható megújításáról ír Pónusz Róbert, a Mathias Corvinus Collegium kirendeltségvezetője. Bázisintézményünk fenntartója, a zirci apátság megújult Király termének enteriőrjét újraálmódó Kohári Gabriella az értékőrzés munkájáról, a bemutató örömnepéről ír.

Minden további írás a pedagógiai hagyományok és az innováció kettőséről szól, a közösség tradicionális értékeinek továbbadása mellett, azok éltető, közösségeinknek felemelkedést hozó, további értékteremtő szerepét emeli ki. Ha nem élnénk és hordoznánk értékeinket, nem volna múltunk, de ha nem formálnánk át a kor kihívásai szerint élhetőre, nem lenne jövőnk.

De pontosan mennyit és hogyan formálhatunk át? Van-e jövője közösségi hagyományainknak egy individualizált társadalomban? Vajon mi az iskola feladata a digitalizáció évszázadában? Milyen pedagógiai módszerek és eszközök állnak rendelkezésünkre? Merünk-e elég bátran újírtani, és közben értéket őrizni? Erről szólnak azok az írások, amelyek bátor, innovatív pedagógus kollégák tollából (laptopjáról) születtek: dr. Kádár Péter, a Pécsi Református Kollégium főigazgatója, Balásy Szabolcs, a Babits kórus és a VoiSingers együttes karnagya, Molnár Judit, a szentlőrinci óvoda vezetője, Horváthné Vertike Andrea, az Éltés EGYMI pedagógusa, Harmat Mária, az alsószentmártoni gimnázium igazgatója és Tóth Ilona, a gyárvárosi általános iskola igazgatója írja le értékőrző, értékkeremtő megújulással kapcsolatos gondolatait, módszereit.

Bízom benne, hogy az intézményrendszer sok pedagógusa talál inspirációt, lélekmelegítő írást további munkájához.

Jó egészséget, adventre csendességet, a közelgő karácsonyra a szeretet békességét kívánom minden munkatársam nevében.

Ritter Betty
főosztályvezető

JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK

A tanügyigazgatást érintő fontosabb jogszabályokban a figyelt időszakban a veszélyhelyzettel kapcsolatos döntések kivételével nincs változás. A jogszabályváltozások figyelésének kezdete 2021. szeptember 02. napja, lezárása 2021. november 30. napja.

A veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó jogszabályok:

A koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatálya 2021. szeptember 30. napjával meghosszabbításra került, így a **pedagógus-továbbképzés veszélyhelyzeti szabályairól szóló 489/2020. (XI. 11.) Korm. rendelet** 2021. szeptember 30-tól hatályban maradt. (2. § (4) 7., 5/A. §)

A veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet

2021.11.20-tól hatályos változás:

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, a köznevelési intézmény, illetve a szakképző intézmény vezetője, valamint a felsőoktatási intézmény rektora határozza meg a vezetése alatt álló intézmény területén a maszkviselés szabályait, azzal, hogy a maszkot bárki jogosult használni, és a maszkhasználat senki számára sem tiltható meg. (1/A. §)

Az emberi erőforrások miniszterének a veszélyhelyzettel kapcsolatos tanügyi döntései az [oktatas.hu](https://www.oktatas.hu) honlapon érhetőek el, a főoldalon a Covid-19 címre kattintva.

Link:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/aktualis_tanev_esemenyei/covid19/EMMI_tanugyi_dontesek

Forrás: pixabay

A KÖVETKEZŐ IDŐSZAK FONTOS DÁTUMAI

Középiskolai felvételi eljárás

További információ:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kozepfoku_felveteli_eljaras/kozepfoku_felveteli_eljaras_informacioi

Tankötelezettség halasztása

A kérelmeket a 2022/2023. tanév vonatkozásában **2022. január 18.** napjáig kell benyújtani.

További információ:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankotelezettseg/tankotelezettseg_halasztasa

Érettségire jelentkezés határideje

Jelentkezési határidő a május-júniusi vizsgaidőszak esetén **2022. február 15-e.**

További információ:

<https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/jelentkezes>

Felsőoktatási felvételi eljárás

Felsőoktatási intézményekbe történő jelentkezés határideje **2022. február 15-e.**

További információ:

felvi.hu

HAGYOMÁNY ÉS MEGÚJULÁS

Veletek vagyok...

A gyermeknevelés kihívásainak és örömeinek kettőssége a szüntelen állandóság és a folyamatos változás feszültségében

Minden olyan tevékenység, és különösen a pedagógusi munka, mely a két fél közötti kapcsolatban történik, számtalan kettősséget hordoz magában. Az örömök és nehézségek együttes jelenléte meghatározza a hivatásunk egészét. Az egyensúly fenntartása, és kiváltképp a pozitív irányba billentése, az Istentől érkező kegyelmi ajándékok felismerésének is függvénye. Ez minden fiatal elsőszámú feladata, hogy így megtalálja a helyét a világban, az emberi közösségben.

Fel kell ismernünk ugyanis azokat az értékeket, amelyeket meg kell tartani, melyek az állandóságot képviselik, és ugyanígy tudatára kell ébrednünk mindannak a változtatásra szoruló tényezőnek, amely az előrehaladást segíti. Nehezíti a fiatalság életét és tisztánlátását, hogy elvesztek az életünket meghatározó hagyományok, melyekre a jövőt lehet építeni. A hagyományok ma már csak hobbi szinten vannak jelen a hétköznapi életben.

Közeledik az adventi időszak. Az advent az elcsendesedés, várakozás és megújulás ideje. Csak az a pedagógus képes az élet bölcsességét átadni a gyermekeknek, aki maga is megdolgozta már szívében a nagy kérdések feszítő érzelmeit. Aki szembenézett már a kicsinnyé válás kezdetben fájdalmas tapasztalataival. Buzdítom ezért a gyermekneveléssel foglalkozó kollégákat, hogy adventben ne féljenek mélyen magukba nézni, és engedjék, hogy a Szentlélek a szívükbe megérkezve formálja életüket. Ezzel a formált étellel tudják segíteni a gyermekek szívét önmaguk szép gazdagságának formálásában.

A nevelésben változnak a módszerek, a családi háttér, a társadalmi környezet; de állandó a szeretet. Feladatunk, hogy ezzel az állandó szeretettel készítsük az életre a fiatalokat. Ugyanúgy, mint a csírázó növény esetén: szükséges a tápanyagokat, környezeti feltételeket biztosítani, és gondosan metszegetni, hogy jó irányba növekedjen.

Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy a fiataloknak joguk van a boldogságra, amit keresnek, azonban szükségük van a támogatásunkra, hogy ennek útjaira eljuthassanak. Ezzel együtt fel kell ismerni az úton levés örömét, vagyis azt, hogy a boldogságra törekvés maga a boldogság. Ez sokszor várakozással, elbizonytalanodással jár, kihívások közepette, gyakran megkísértve a kétségbeeséstől is. És ez az igazi feladat: felkészülten állni a szenvedés elé. Amikor erre képessé válunk, a zuhogó esőben átélhetjük a kisütő nap örömét, az esőcseppekben az élet forrását, a téli zúzmarában a megújulás előtti erőgyűjtést.

Fontos, hogy képesek maradjunk a gyermekek huncut arcán meglátni mindazt a lehetőséget, amely boldog, és az étellel elégedett emberré teheti őket. És a szeretet erejében való töretlen hittel kitartani, hogy mindazok a sérülések, melyeket már fiatalon hordoznak, azokon a kapcsolatokon keresztül gyógyulhatnak, amelyek szeretetből forrásznak. A fiatalok legnagyobb próbatétele a mai világban, hogy olyan szenvedéseket teszünk a vállukra, melyeket nem volna szabad nekik elszenvedni – ilyen gyakran előforduló nehézség a család szeretetének bizonytalansága, a túlterhelt gyermeki élet –, és megmentjük őket olyan szenvedésektől, melyeket el kellene szenvedniük személyiségük, emberi kapcsolataik növekedéséért. Sokan ezért nem képesek érett felnőtté válni.

Kedves Pedagógusok! Az életben egy valami biztos: a változás. A változáshoz pedig az kell, hogy helyet biztosítsunk számára. Mindig késznek kell lennünk a megújulásra, döntéseinkben való növekedésre, és ezt tanítva gyermekeinknek mindig nyitva kell hagyni a szeretet kapuját. Ehhez szükségünk van arra, hogy időt hagyjunk a fejlődésre. Szükséges félretenni a csúcsteljesítményért folytatott küzdelmet, odaadni magunkat, elfogadva mindazt a kicsinységet, amely egészszé teszi énünket.

Gondoljunk arra az evangéliumi részre, amikor a Szent Család a tizenkét éves gyermek Jézussal Jeruzsálembe megy, majd hazaindulnak, és egy napig abban a hitben haladnak, hogy a gyermek is velük tart. Mikor észreveszik, hogy nincs velük, visszafordulnak, és három nap keresés után a szülők Jézusnak azzal a kijelentésével szembesülnek, hogy neki más dolga van. Képzeljük csak el, mit élhetett át József és Mária. Teljesen újra kellett gondolniuk a gyermeknevelésről alkotott elképzelésüket. Volt egy kezdeti tervük arról, hogy békésen, a rokonok és barátok társaságában fölnevelik a gyermeküket. Ehelyett át kell élniük azt, ami egy szülő rémálma, a gyermek elvesztése miatti félelmet és aggodást. Minden szülőnek át kell élnie, hogy gyermeke egy más úton, más gondolkodásmódban fogja megvalósítani élete tervét. Ehhez jó lélekkel el kell engedni, hogy ne elveszítsük a gyermeket.

Ez a részlet rávilágíthat arra, hogy még az istengyermekek is fájdalmat okoz a felnőtteknek. De nem azért, mert bármi hiba lenne benne. A gyermeknevelés fájdalommal, áldozattal jár. Mindannyiunknak nehéz a saját határainkkal való szembesülés, előzetes elgondolásaink működésképtelensége, hogy megszokott, kényelmes terveinket feladva, megújulásra kényszerülünk.

Az óvodákban és az iskolapadokban ülő gyermekek mind egészen sajátos lelki világgal, a maguk formálódó értékrendje mentén élik az életüket. Akárcsak Jézus, mindannyian a saját rendszerükben a lehető legjobb reakciókat, döntéseket próbálják megcselekedni. Nekünk nevelőknek pedig nem mindig könnyű ezeket elfogadnunk, sőt szeretnünk. Azt gondolom, nem a gyerekek változtak meg, hanem a világ, amely körülveszi őket. A gyerekek mindig tiszta szívvel kezdik az életüket. Alkalmazkodnak a körülöttük lévő környezethez, és tőlünk, felnőttektől tanulják el, hogyan kell az életüket fölépíteni.

Ferenc pápa 2018-ban, a pedagógusoknak mondott szavai erősítenek bennünket ezen az úton:

„Ne féljete a különbözőségektől, sem a konfliktusoktól, amelyek általában jelen vannak a világi társulásokban; normális, természetes, hogy így van. Ne tagadjátok le ezeket, hanem nézzetek szembe velük evangéliumi stílusban, a szövetség valódi – a szabályzatban lefektetett alapelvek fényében nézett – javát keresve.” (Ferenc pápa)

„Nem könnyű gyermekeket nevelni. A mai gyermekek ügyesebbek nálunk. A virtuális világban jobban kiismerik magukat, mint mi. De nevelni kell őket a közösségi életre, a családi életre. Nevelni kell őket, hogy áldozatot tudjanak hozni egymásért. Nem könnyű gyermekeket nevelni. Súlyos problémákkal kell megküzdeni. És ti, akik szeretitek a családot, sokat tudtok segíteni ebben más családoknak.” (Ferenc pápa)

„Uram, adj türelmet,

Hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni,

Adj bátorságot, hogy megváltoztassam,

Amit lehet, és adj bölcsességet,

Hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.” (Assisi Szent Ferenc)

A jó nevelői munka eredménye nem mérhető külső sikerekben. A fiatalok életük rendjében való megelégedettsége csak a háttérben mutatkozik. A támogatás a családi kötelek erősítésében, a kapcsolatok stabilitásában szintén a pedagógia fontos feladata, mely sokszor erőn felüli alázatot és odaadást kíván, és alapfeltétele az eredményes életnek. Hiszen egy családi nehézségekkel küzdő fiatal nehezebben koncentrálna tudásának gyarapítására.

A tanítói, nevelői munkában a háttér és az elengedhetetlen segítség mindig a család, és csak a család valós létét látva tudjuk megérteni a gyermeket. Ezért minden nevelői munka háttérében, azt gondolom, a család biztonsága, ereje és szeretete van, amelyről Szent II. János Pál pápa mély gondolatai irányt mutatnak nekünk:

„Csak ennek az igazságnak fényénél lehetséges, hogy a család a nagy „kinyilatkoztatás” legyen, a másik első fölfedezése: először a házastársak kölcsönös fölfedezése, majd a tőlük született gyermekeké. Amire a házastársak megesküsznek, ti. hogy „egymáshoz jóban és rosszban mindhalálíg hűségesek maradnak”, csak a „szép szeretet” dimenziójában lehetséges. A mai ember ezt a modern hírközlő eszközökből nem képes megtanulni. A „szép szeretetet” elsősorban az imádságban tanulja az ember. (...) A Szentlélek, a szép szeretet forrása csak az ilyen elrejtettségben működik. Ő nemcsak Mária és József szívében ébresztette föl ezt a szeretetet, hanem fölébreszti minden olyan házaspár szívében is, akik készek meghallani Isten szavát és megtartani azt. Minden kis család jövője ettől a „szép szeretettől”: a házastársak, a szülők és a gyermekek, s az összes nemzedékek kölcsönös szeretetétől függ. A szeretet a család erejének és egységének igazi forrása.”

(Szent II. János Pál pápa családokhoz írt leveléből)

Mindnyájuknak kívánok lelkierőt, bölcsességet a jövő nemzedékének tanítására és nevelésére.

Felföldi László
pécsi püspök

Szakítsunk a széthúzás hagyományával

Legyen a Kodály Központ a megújulás tere

Egy szimfonikus zenekar igazgatójaként számos területen megragadhatnám a hagyomány és megújulás témakörét. A pedagógia, mint társtudomány és társszakma szempontjából felmerül a kísértés, hogy a hangszeres tehetséggondozás és az ének-zenei nevelés szempontjából forduljak a kérdéshez. A Pannon Filharmonikusok igazgatójaként talán az elmúlt, lassan két évtized alatt azonban azt tapasztaltam, hogy egy mégoly hagyományos, konzervatív és nagy múlttal rendelkező intézménynek is, mint egy 210 éves együttes, a mindennapjaiban innovatív gondolkodásra van szüksége, melynek alapját nem az újdonság hajszolása jelenti számomra, hanem a kreatív reflexió. Azt a hozzáállást, amely folyamatosan figyeli megismerési tárgyát és környezetét, és kreatív válaszokat keres e kettő interaktivitásának, akár vitájának, ütköztetésének lehetőségére. Teszi ezt nem öncélúan, hanem azért, hogy az újítás mind az újítónak, mind pedig környezetének hozzáadott értéket képviseljen, és megvalósíthatóvá, elérendő céllá váljon. Az alábbi gondolatsort is e szemléletmód írta velem.

Gondolatokat a pécsi zenész-pedagógus család tagjának, kollégáknak, Uzsaly Bence zenetudós karmesternek soraival indítanám, amelyek tömören és érzékletesen összefoglalják gondolatfelvetésem alapját:

„Zene nélkül tehát nem igazán tudunk, és nem is tudunk soha élni. Zene és zene között nyilván óriási különbség van, mely talán a hatásában is tetten érhető, de az igény, hogy a hallásunkon keresztül szórakoztatva legyünk, talán még erősebb, mint a vizuális vagy fizikai ingerek iránti vágy. De mi ennyire jó a zenében? Valószínűleg az embernek olthatatlan vágya van mindarra, ami valamiképpen rendezett, kiszámítható. [...] Az, hogy a zenében gesztusok vannak, érzelmek, szövegek, esetleg történetek, melyekkel azonosulni tudunk, már a pusztán hallgatásuk is egyfajta empátiaélményt, érzelmkifejezést biztosít. Egy közvélemény-kutatás szerint az emberek jelentős része a szomorú zene hatására egyenesen boldogságot érez, mivel saját feszültségeit valamilyen művészi-
leg rendezett és magasabb szintű módon oldja fel. Itt még csak a zene hallgatásánál járunk. Ennek egy magasabb szintje az, amikor a zenélést magunk műveljük, és nemcsak befogadjuk, azonosulunk vele, hanem egyúttal magunk is alakítjuk, aktív részesei leszünk. És képzeljük el mindezt közösségben, amikor ez az aktív részvétel társas cselekvéssé válik, és közösen élünk meg és fejezünk ki azonos érzelmeket! Az ilyen mértékű csoportos, intim azonosulás és aktivitás a társadalmi életben nem igazán megvalósítható és nem is megengedett, kivéve a művészetben, így például a zenében, táncban vagy színházi előadásban, amikor egy-egy szerep árnyékában érintkezünk.”

Forrás: pixabay

Hosszú éveken át hangszeres tanárként tanítottam a Pécsi Művészeti Szakgimnáziumban, és rövid ideig a felsőoktatásban. Sokgyerekes édesapaként, szülőként is megélem a tanítás-nevelés nehézségeit mind a közismereti, mind pedig a zeneművészet területén. Hallom a gyerekek visítását a hangszeres gyakorlás ellen, a pedagógus kollégám zsörtölődését a színvonalromlás láttán, hallatán. Érzékelem a végre megtalált dallam felett érzett örömet, és hallom a nagy nehezen elért versenyeredmény felszabadító sóhaját. Van gyakorlatom a tanításban, átéltem az elmúlt időszak adminisztratív nehézségeit, a tantervek szinte betarthatatlan ellentmondásait. Látom a közösségi médiában zajló vizuális azonnali-élmények áradatát, és az

erőt, amely egyrészt beszippantja, másrészt darabjaira töri a gyerekek és fiatalok figyelmét. Kollégáimmal nap mint nap elgondolkodunk azon, hogy hogyan lehet a mai világban továbbadni, kialakítani és megtartani a koncertre járás hagyományát. Mert a zene iránti igény valóban megvan az emberben, de ez az igény önmagában nem elég a komolyzene megkedveléséhez, és ahhoz, hogy érte menjünk, aktívan fogyasszuk.

Ugyanakkor fontos leszögezni, hogy nem minden zenei minőség építő jellegű, és nem minden zene teremt olyan közösséget, amely emel minket. A kérdés, hogy a minőségi zene hallgatására, a minőségi koncertek látogatására miképp inspiráljuk a fiatalokat. Nem véletlen a többes szám használata. Mi, együtt. Ahogy nyelvi szokásainkat, hagyományainkat, illemeinket közösen alakítjuk, úgy a felnövő generációk zene- és kultúrafogyasztási szocializációja is általunk, velünk történik. Nincs egyszemélyi vagy intézményi felelős azért, hogy egy gyerek bármely életkorban és felnőttként képessé váljon arra, hogy élvezzen egy művészeti előadást. Ön, kedves olvasó, pedagógus, szülő, nagyszülő, szomszéd, rokon, és mi, alkotók és előadók, rendezvényszervezők, hostessek, de még a ruhatáros is felelünk azért, hogy az élmény, amely e területen éri gyermekeinket, felnőttkorig ható legyen, hogy amikor szülőként dönt majd a gyermeke szórakozásáról, tanulmányairól, a zene mellett döntsön. Számos jó, szívet melengető emlék kell a gyermekkorban ahhoz, hogy felnőttként is keressük azt az élményt, és tovább akarjuk adni a saját gyerekeinknek. Így örökítjük át újra és újra a zene szeretetét.

Az írásom címében használt szavak lassan értelmet nyernek. A Pannon Filharmonikusok 210 éves. 300 éves zenei hagyományok éltetik, és több évtizedes zenekari tradíciók vezérik a működését. Stabil és értékálló alappal rendelkezik. Azonban a környezet, amelyben működött és működik, folyamatosan változik, ha úgy tetszik megújul. Sajnos, azok a polgári hagyományok, amelyek az alapját jelentették a művészetek fogyasztásának, a háború után megszűntek, és hazánkban a modern világban újraéledő polgári fogyasztás, és családi hagyományokon alapuló kultúraközvetítés már önmagában nem elegendő. Egy család nem bírja el a gyerekeket érő ellentétes hatások háritását, a minőségi kultúrára fogékony egyének kinevelését. Nekünk, zenét művelőknek és tanítóknak összefogásra van szükségünk ahhoz, hogy a zene ne csupán a különböző kapcsolódó szakmák (megírandó, eljátszandó, megtanítandó, elsajátítandó stb.) tárgya legyen. A valódi cél, hogy a szakmánk az eszközévé váljon a zenének annak érdekében, hogy az érzelmi kommunikáció e kiművelt és finom módját bemutatva megtanítsuk a nem zenét művelőknek használni és befogadni azt. Így tudjuk szolgálni egymást.

A zene közösségformáló hatásának maximumát, ha úgy tetszik, a „valódi küldetését” az élő zenei előadáson éri el. A koronavírus-járvány is igazolta, hogy az online hallgatott zene élménye nem összehasonlítható az élő élménnyel. Ugyanakkor a fiatal generáció alapvetően az online fogyasztásra és közösségi megosztási élményre van kondicionálva, ezért számukra az élő zene hallgatása többszörös élménytranszformációt kíván. A befogadás előtt, közben és után a valódi élményt annak online feldolgozása előzi meg és követi akkor is, ha a valóságban, közvetlenül is megosztható egymással, a jelen lévő társasággal a tapasztalat.

Ez azonban új kihívás elé állít mindannyiunkat. A legújabb kihívás pedig többrétű megújulást kíván ahhoz képest, amit megszoktunk, amit hagyományosan a feladatunknak tekintünk. Elsőként szükséges annak felismerése, hogy nem külön-külön vagyunk alkotó- vagy előadóművészek, tanárok, zenetudósok, nevelők, programszervezők, kulturális intézményvezetők, hanem együtt a zene képviselői más-más szerepben. Andrásfalvy Bertalannak az előző lapszámban megjelent cikkére hivatkozva egy régi hagyománynak, a közösségi együttműködés hagyományának újragondolására, egy új együttműködési kultúra kialakítására van szükségünk nekünk, zenével foglalkozó felnőtteknek. Az élőzene-hallgatás fennmaradásának záloga, ha az újabb és újabb generáció megismeri és felismeri a zene rá gyakorolt pozitív hatását, és újra és újra

keresni fogja azt. A szegmentált szakmai munkánkban ki kell alakítanunk a valódi, megtartó közösségvállalást egymással, és szakítanunk a hagyománnyal, hogy a szűken értelmezett szakmai céljainkra fókuszálunk. Közösen kell megtalálnunk a komolyzene élő élményének értéknövelő eszközeit, és az élmény vizuális, így online is megosztható lehetőségeit annak érdekében, hogy ne veszítsük el a kapcsolatot a következő generációkkal. El kell fogadnunk, hogy a fiatalok a komolyzenével közösséget akkor fognak vállalni, ha az nem rekeszti ki őket a vélt vagy valós baráti, társadalmi közösségükből. Ha nem ciki, ha megosztható, ha pozitív élményként él az emlékezetükben a jelenlét. Ehhez a zene mellett az élményt fokozó vizuális és taktilis eszközökre van szükség.

Andrásfalvy professzor úr által kifejtett hagyományos közösségek működésének alapja egy kisebb-nagyobb településen együtt élők közössége volt. Saját szokásokkal, hagyományokkal, ünnepekkel. A fizikai tér, mint szervező erő évezredek hagyománnyal bír az emberiség történelmében. Az országok, városok, falvak közösségi épületei, terei, de akár egy iskola, mint közösségi tér meghatározó a gyerekek, a későbbi felnőttek életében. A fizikai tér a vizualitás és az emlékezés egyik fundamentuma. A Pannon Filharmonikusok egy *művészeti társulat*, a Kodály Központ rezidens együttese. Nem üzemelteti, hanem bérlő a Kodály Központban a zene közösségi terét. Lehetőségei szerint mindent megtesz azért, hogy a különböző korosztályok számára betekintést és élményt nyújtson a zene világába. Ugyanakkor a Kodály Központ a zene valódi, hagyományteremtő közösségi tere lehet, amennyiben ellátja a nemzetközi standardok szerinti hangversenytermi funkciójának feladatait. A világ koncerttermei jól ismert központjai a zenének a saját szűkebb és tágabb környezetükben élők számára. Tudatosan felépített, szakmai alapokon nyugvó pedagógiai programmal bírnak, ahol minden korosztály megtalálja a falai között a saját korának megfelelő zenei tartalmat, és az azok feldolgozásához szükséges vizuális és kézzel fogható eszközöket. Zenepedagógusokat foglalkoztatnak, akik a múzeumpedagógusokhoz vagy színházpedagógusokhoz hasonló, pótolhatatlan szakmai munkát végeznek: felmutatják a zene és a közösség kapcsolatát a gyerekek életéhez. Sajnos, egyelőre a pécsi Kodály Központ egy koncerteket befogadó és kiváló akusztikával rendelkező elegáns teremként működik, de valójában nem látja el edukációs szakmai szerepét a városban és régióban. Ahhoz, hogy megújuljon, és ezt meg tudja tenni, elsősorban szakmai igényel kell élnünk és fellépünk nekünk, a zene és a gyerekek képviselőinek, közösen. Pedagógusoknak, művészeknek, szülőknak, előadóknak és befogadóknak. A Pannon Filharmonikusok ezúton hívja, várja a zene iránt elhivatott pedagógusok és a zenéhez kapcsolódó szakemberek jelentkezését, hogy közös fellépéssel, és egy támogató szakmai közösség létrehozásával segítsük együtt elindítani a város zenei centrumának valódi közösségi térré történő fejlődését, ahova a gyerekek gyerekként és felnőttként is szívesen visszatérnek.

A cikk szerzője:

Horváth Zsolt

a Pannon Filharmonikusok igazgatója

Újra régi fényében tündököl majd a Pécsi Nemzeti Kaszinó

A hagyomány és megújulás kézzelfogható példája a Mathias Corvinus Collegium Alapítvány programja

„A Pécsi Nemzeti Egyesület (Casino) mely barátságos öszve köttetésből szövetkezett Urak Társaságának szolgál győlő helyéül, kiknek czéljok az élet kellemeit díszes és csinos társas körben, viszonylagos mulattatás, illedelmes és szelíd maga viselet által mind inkább nevelni...”- olvasható egy 1838-as keltezésű idézet a Pécsi Nemzeti Kaszinó alapítási felhívásából, melyből kiderül, hogy mi is volt a célja a városnak az épülettel, amely azóta változatos funkciókat töltött be, és számos tulajdonosa is volt. A Mathias Corvinus Collegium Alapítványhoz (MCC) 2021-ben került az épület, amelyet a tehetség-gondozó intézmény nemcsak teljeskörűen szeretne felújítani, hanem az oktatási-képzési feladatok mellett egyfajta kulturális-közéleti központként is működni a jövőben. Ezzel az MCC pedig értéket ment és egyben újat is teremt.

Kevesen tudnak róla, hogy a manapság Tiszti Kaszinóként emlegetett épület eredetileg a Pécsi Nemzeti Kaszinó székháza volt, majd a szocializmus időszakában került a honvédséghez, miután Tiszti Klub néven működött évtizedekig. A két különböző elnevezés téves elegye a most ismeretes név. De hogyan is indult ennek az impozáns épületnek a sorsa?

Az épület helyén korábban állt egy klasszicista városi palota, mely Piatsek József számára épült az 1810-es években. Ezt követően a Széchenyi István által 1827-ben megalapított Pesti Kaszinó mintájára 1838-ban Nyers János helyi ügyvéd a város legelőkelőbb polgáraival együtt megalkotta a Pécsi Nemzeti Kaszinó Egyletet. Az egyesület dedikált célja volt, hogy a reformkor új eszméinek leghitelesebb helyi fórumává váljon. Az első összejöveteleket Sütkey János házában tartották, egészen 1839 januárjáig; ezt követően 10.000 pengő forintért megvették, majd újabb 3.200 pengő forintért felújították a Király utcai épületet, amelyet 1839. augusztus 12-én fel is avattak. Egy átépítést követően 1895-re nyerte el a végleges, mai is látható formáját az ingatlan.

Forrás: Csorba Győző Könyvtár Helyismereti gyűjtemény

Az utcára néző földszinti helyiségeket a kaszinó már 1839-től bérbe adta különböző iparosoknak és kereskedőknek, így például a híres Nick-féle söröző is itt működött 1895-ig.

A nyitóest hatalmas mulatsága után a pécsi polgárság legbefolyásosabb személyiségei jöttek itt össze; közös felolvasásokat tartottak, kávéztak, szivaroztak, beszélgettek, vitatkoztak.

Az első évben a Pécsi Nemzeti Kaszinó a helyi színházasért is sokat tett: színtársulatot szerveztek ide, amely csupán egy évig működött, igaz, ám ezalatt 105 előadást tartottak az épületben. A kaszinó olvasóterme amolyan pécsi információs központ is volt, tele neves hazai és nemzetközi újságokkal. Persze nemcsak a színházról és az olvasásról szólt a kaszinó, hanem a szórakozásról is: táncestek, bálók és kártyaestek népszerű helyszíne volt az épület, mely nem egy esetben több száz fő szórakozását biztosította.

A Nemzeti Kaszinó tagjai rendszeresen jótékonykodtak, s a fiatalok oktatására és tehetséggondozására is törekedtek. Ennek jegyében írói pályázatokon biztosították a legrátermettebbek elismerését.

A 19. század közepén a pécsi kaszinó a politikai élet központjává vált. Itt vitatták meg a védegyeleti mozgalom létrehozatalát, a takarékpénztári hálózat kialakítását és a vasútépítési terveket is.

Visy Zoltán a 20. század eleji, a „Pécsi Nemzeti Casino Fischer Béla emlékirataiban” című írásában hangsúlyozta, hogy a városvezetők „a hosszú fehér asztalnál kávézás közben vitatták meg a vármegye és a város dolgait...”.

Szomorú érdekesség továbbá, hogy a tragikus trianoni békeszerződésről is itt értesülhettek először a pécsiek.

A II. világháború után ideológiai okokból nem működhetett tovább a kaszinó.

1945-öt követően az épület művelődési házként is funkcionált, majd egy ideig a Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) tulajdonában volt, később pedig helyőrségi klubként is működött (Fegyveres Erők Klubja). Ezért is nevezi még ma is sok pécsi FEK-nek a Nemzeti Kaszinó egykori épületét.

A Színház tér és a Mária utca közötti ingatlanegyüttes évtizedek óta funkció nélkül állt a belváros szívében, mert a nagy múltú ingatlan átfogó és nívós felújítása több milliárd forintos beruházást kíván, ezt pedig korábban senki nem vállalta magára. Az ingatlan 2021-ben került a Mathias Corvinus Collegium Alapítványhoz, amely elkötelezett abban, hogy a műemlékvédelmi előírások szigorú betartása mellett az épület régi fényét is visszaadja.

Forrás: Csorba Győző Könyvtár Helyismereti gyűjtemény

2021 szeptemberére befejeződött a pécsi Tiszti Kaszinó műszaki- és állapotfelmérése.

Kijelenthető, hogy a régóta kihasználatlan épület történelmi múltjához, illetve kulturális értékéhez képest elhanyagolt állapotban van. Az 1973-as (hozzáépített) épületrész állaga – az évtizedek óta elmaradó karbantartás miatt – erősen megromlott, veszélyes állapotú: sok helyen találkozhatunk beázásokkal, felázásokkal nedves, penészes, korhadt vagy beszakadt szerkezetekkel. Túl azon, hogy a történelmi épületrésszel nehézkesen csatlakozik, a lapostető sérült vízszigetelése miatt a csapadékvíz 10-15 éve folyamatosan áztatja a teljes épületrészt. Az egybehangzó szakértői vélemények szerint az épületrész életveszélyes, tulajdonképpen menthetetlen.

Az állapotfelmérést követően hamarosan megindul a tervezési fázis is.

Pécsi Nemzeti Kaszinót teljeskörűen felújítjuk, megőrizve ezzel Pécs épített örökségének egy fontos részét. Elsődleges célunk a műemléki homlokzat visszaállítása, a belső, történeti értékkel bíró terek felújítása, és az így kívül-belül megújult épületet újra elérhetővé tesszük a pécsiek számára. További célunk az épület múltját szimbolikusan is megjelenítő elemeket, dísz tárgyakat visszaszerezni és újból bemutatni.

A beruházás során hangsúlyosan figyelünk a környezeti fenntarthatóságra is: kitűzött célunk a megújuló energiák használata, természetes és egészségre nem káros építőanyagok beépítése, energiatakarékos megoldások alkalmazása.

Az ingatlan a felújítást követően az MCC oktatási-tehetséggondozási központjaként, illetve részben diákszallásként is fog funkcionálni. Emellett fontos célunk, hogy a helyi kulturális életet is szeretnénk még pezsgőbbé varázsolni, ezért a pécsiek számára is nyitott eseményeket, például könyvbemutatókat, kerekasztal-beszélgetéseket, konferenciákat kívánunk majd szervezni a felújított épületben, tovább erősítve ezzel Pécs regionális szerepét.

Mindezt a várossal és az egyetemmel együttműködve, velük összhangban szeretnénk elérni.

Célunk, hogy néhány év múlva a legendás Nemzeti Kaszinó újra régi fényében ragyogjon úgy, hogy a tehetséges magyar fiatalok ingyenes tehetséggondozását és a helyi közösségépítést is szolgálja.

Forrás: Mathias Corvinus Collegium

1996-ban magánkezdemenyezésre jött létre Magyarország mára legnagyobb, a hagyományos iskolarendszeren túlmutató, több tudományterületen is magas szintű képzést nyújtó műhelye, a Mathias Corvinus Collegium. Az intézmény története 2020-ban érkezett egy jelentős mérföldkőhöz: a korábbi intézményi alapokon egy – Magyarországon egyedülálló – szellemi építkezés indult el. Az Országgyűlés által biztosított vagyonjuttatás keretében az MCC közérdekű vagyonkezelő alapítvánnyá alakult. A szervezet közérdekű tevékenysége során anyagi helyzettől függetlenül kínál fejlődési lehetőséget a legtehetségesebb magyar fiatalok számára.

Az idén 25 éves tehetséggondozó tavalay jelentős fejlesztésekbe is kezdett, aminek eredményeként jelenleg Kárpát-medence-szerte 23 településen érhetőek el képzései és programjai. Az MCC célja, hogy 5 éven belül további 12 településen legyen jelen, és összesen 3.500 általános iskolás, 4.000 középiskolás, 1.500 egyetemista és 500 egyéb programokban részt vevő fiatal számára nyújtson fejlődési lehetőséget.

A szerző:

Pónusz Róbert

az MCC pécsi képviselet-vezetője

Felhasznált cikkek:

<https://www.bama.hu/kozelet/helyi-kozelet/szechenyi-fia-is-tagja-volt-az-egykori-pecsi-tiszti-kaszinonak-3658057/>

<https://www.pecsma.hu/abszolot-pecs/pecs-aki-itt-csalt-annak-ugrott-az-allasa/>

A Zirci Ciszterci Apátság Királyi szárnyának újjáéledése

Avagy: vajon milyen, elveszettnek hitt relikviákat rejthet a raktár mélye?

2021. augusztus 19-én, a Zirci Ciszterci Apátság történetének régi-új fejezete kezdődött. A Szent Bernát-napi ünnepség egyik fénypontja a Királytermet, Királynéi és Királyi fogadótermet, valamint a Vöröstornyot is magában foglaló apáti/királyi épületszárny rekonstrukciót követő átadása volt a nagyközönség számára.

E mélységesen meghitt, egyben felemelő esemény örömnép volt a számomra is. Bérczi L. Bernát főapát úrral közösen végzett két éves munkánkra került fel a korona.

2019 nyarán főapát úr műemlékes építész férjemmel egy sötét, bútorraktárként használt helyiségbe vezetett. A beszűrődő fényben megpillantottam a kézzel festett, több mint százéves tapétát, a mennyezet – megkopottságában is lenyűgöző – festett puttóit és virággirlandjait, s tudtam, hogy valami elkezdődött...

A nyugati, európai szerzetességet Szent Benedektől (Kr. u. 480–547) számíthatjuk. A ciszterci rend ebből a bencés szerzetesi hagyományból született meg a 12. század hajnalán. A középkori zirci apátságot 1182-ben III. Béla király (1172–1196) alapította.

A török hódoltság idején megszűnt apátságot a 18. század első felében építették újjá. A zirci apátság az építészeti stílusok találkozásának helye, hiszen a barokk korban, a középkori

monostor köveinek felhasználásával épült fel 1726 és 1752 között az apátsági bazilika és a mellette álló egyemeletes, három szárnyat magába foglaló barokk lakóépület, melyet Villax Ferdinánd apát (1826–1857) – birodalmi léptékben gondolkodva – nagymértékben kibővített. Az általa megálmodott építkezések 1839 és 1847 között zajlottak. A legnagyobb szabású építkezés 1844 és 1846 között folyt, amikor a királyi lakosztályt, könyvtárat is magába foglaló főhom-

lokzat és a reprezentatív apáti épületszárny, illetve az ehhez kapcsolódó narancsház is felépült.

A Királyterem eredendően reprezentációs célból került kialakításra, az osztrák, cseh és német monostorok Kaisersaal- vagy Kaisertraktjai mintájára, s mint ilyen, a maga nemében az egyetlen Magyarországon. Funkciója az uralkodói család és más illusztris vendégek méltó fogadása volt. Az építtető apátok – az uralkodóház iránti lojalitásuk mellett – gyakran igyekeztek apátságuk jelentőségét is kihangsúlyozni a kialakított reprezentációs terek díszítésével és berendezésével.

Közel hét évtizedes uralkodása alatt Ferenc József (1830–1916) császár és király két alkalommal látogatta meg a zirci apátságot. Első látogatására 1852. június 30-án került sor, melyről a ház krónikája, valamint a hírlap számolt be.¹ Az 1857-ben tervezett látogatás, amikor Ferenc József felesége, Erzsébet (Sissi) társaságában látogatta volna meg a monostort – Zsófia hercegnő tragikus halála miatt – elmaradt. Az uralkodó második látogatására közel fél évszázaddal később, 1901. szeptember 5. és 7. között került sor, melyről a korabeli sajtó is megemlékezett.²

Ezt követően egészen 1950-ig, az apátság feloszlásáig, a monostorba látogató előkelő vendégek fogadására tartották fenn a Királytermet. A rend működési engedélyének megvonása után végül az épületbe költöző szakképző iskola könyvtárát rendezték be itt.

Az eredeti berendezés jelentős része elkallódott – pár bútordarab családoknál, ciszterci szerzetesek által vezetett plébániákon vagy más egyházi intézményekben vészelte át ezt az időszakot –, az intarziás parketta jelentősen megrongálódott, ahogy az a díszes tapéta is, amely a Királyterem első renoválása óta – melyre feltehetően 1901-ben, Ferenc József császár és király látogatását megelőzően került sor – díszítette a termeket.

Az apátság újraindítása után hosszú ideig nem nyílt lehetőség a felújításra, ezért raktárként és részben könyvtárként használták. A felújításra két ütemben került sor: elsőként 2016-ban az intarziás parkettát sikerült restauráltatni, majd 2020-ban került sor a tapéta alatti eredeti, 19. századi díszítő falfestések restaurálására. A festőrestaurátori munkát Maracskó Izabella és Hegedűs Judit, a parketta restaurálást Szalay György restaurátor végezte.

2021-ben az enteriőr kialakítására került sor. Munkánkat nagymértékben megnehezítette, hogy a terem berendezésére vonatkozóan sem az 1852-es, sem a tervezett, 1857-es, sem az 1901. évi uralkodói látogatással kapcsolatosan nem maradtak fenn írott források.

Az apátság viszontagságos története miatt nem maradtak ránk sem az eredeti tervek, sem pedig az eredeti berendezési tárgyak, így analógiák, kortárs, 19. századi iparművészeti remek, bútór- és textiltörténeti anyagok tanulmányozásával alkothattuk újjá a tereket.

Az enteriőr kialakítása során nagy segítséget nyújtott az 1901-es felújítás utáni állapotot megőrző fotó, az enteriőr elemeinek, berendezésének, hangulatának, részleteinek (mint pl. a függönyök elkötéséhez használt bojtok, gombok elhelyezése, formája) kialakítása szempontjából.

Maga az épített örökség: a tér, a terem látható és eltakart freskóinak, felületeinek feltárása adott fogódzót a látvány megalkotásához. Úgyszintén segítségünkre volt a csodával határos módon fennmaradt eredeti bútortárat, berendezés egy része – mint például a konzolasztalok – melyek „praktikus módon” összecsavarozva maradtak használatban évtizedeken át.

A terek kialakításánál és berendezésénél fő szempont a meglévő, dokumentálható elemek felhasználása, bemutatása volt. A mintegy másfél évszázadot átölelő építészeti és bútorstílusok használata, a barokktól az empire-en és a kényelemre törekvő biedermeieren át, a neoreneszánsz, neobarokk és neorokokó elemekig, kiegészülve a korai szecesszióval. Így egy eklektikus tér jött létre, a korszakra jellemző neobarokk túlsúlyával.

A Királyterem négy sarkában egy-egy bútorsziget áll – az eredeti koncepciónak megfelelően –, melyből a (helyiségbe lépve baloldalon) fotódokumentációval alátámasztott eredeti bútorok találhatóak.

A Királyteremből két irányban nyílik a királynői és királyi (jelenleg apáti) fogadószoba.

A berendezés legrégebbi darabja a királynői szobában található – a felirata szerint 1751-ben készített – intarziás szekreter. Visszakerültek eredeti helyükre a királyi család tagjairól készült megmenekült festmények – melyek a kölcsönszerződés lejárta előtt a gödöllői Grassalkovich-kastélyt ékesítették –, valamint a fent említett fotók alapján rekonstruálásra kerültek a karnisok és a függönyök. Az eredeti csillároknak nyoma veszett, a jelenleg bemutatott darabok a templom korabeli csillárjainak és kandelábereinek felhasználásával, átalakításával készültek. Így a zirci apátság épületéből származó elemeket helyezhettünk el.

A királyi (jelenleg apáti) szobában az ülögarnitúrák, az asztalok és a szekreter, valamint a festmények szintén az apátság gyűjteményének megőrzött darabjai.

Az uralkodói látogatások során és egyéb, reprezentatív események alkalmából tartott díszebédek elengedhetetlen részei voltak – természetesen a felszolgált ételek sokasága mellett – az ét-, evő- és tálalókészletek. Ezek közül mutatunk be néhányat a királynéi fogadóban elhelyezett vitrinben. A tárgyak a Zirci Ciszterci Apátság gyűjteményében maradtak fenn, s az apátság életéhez köthetők. Az 1901. évi uralkodói látogatás során ezek közül többet használtak. Több évtizedes szunyadás után, egyenként bontva ki a gondos és óvó csomagolásból, és tisztítva meg a patinától – aki tisztított már ezüstöt tudja, hogy milyen hosszadalmas és fárasztó tevékenységről beszélhetünk. Velem sem volt másképp, s mikor órákig suvickoltam a becses ezüstöket, hogy eredeti szépségükben csodálhassuk meg őket, azon ábrándoztam, hogy vajon Ferenc József épp ezek valamelyikével fogyaszthatta el ebédjét.

Az egyik legértékesebb tárgy egy 1798-ból származó porcelánszelence, mely még ezen épület-szárny kialakítása előtti időszakban mutatja az apátság épületét. A fedél belsején található rajz a Zircet 1700-ban újraalapító sziléziai Heinrichau apátságot ábrázolja. A tárlóban található még a Sisi emlékére készült korabeli emlékkönyv is.³

A Királyteremmel egy időben készült el, és előteréből nyílik az ún. Vöröstorony, mely a vörösmárvány lépcsőiről kapta nevét. A torony kilátójából az egész Zirci-völgy belátható, és a 19. század során csillagászati megfigyelésekre is használták a kilátót. A torony és kilátó felújítására szintén 2021-ben került sor.

Szerettük volna megmutatni látogatóinknak ezt az épületrészt. Az apátság gazdag művészeti alkotásokban, sajnálatos lenne, ha épp ez hiányozna az apátság történelmét bemutató terek vagy kiállítások közül.

Rekonstrukció: Bérczi L. Bernát O.Cist. Zirci Főapát; tablók: Halász Nivárd O.Cist;
Enteriőr: Kohári Gabriella; fotók: Bérczi L. Bernát O.Cist.

A cikk szerzője:
Kohári Gabriella

¹ Programja Öcs. kir. ap. Felsége folytatólagos utazásának Magyarországon: „Jun.30-án szerdán Veszprémen át Győrbe (délben), útközben a zirczi és sz. mártoni apátságok megsemlélése.” Katholikus Néplap 1852. 27. sz. (5. évfolyam) 1852. június 30. 215.o.

² „...az apátság előtt a rend állított diadalívet, melyen a magyar címer és a nemzeti színek domináltak... – először a trónörökös érkezett meg, aki – a zirczi monostor főbejárata előtt egybegyűlt zirczi urakat és hölgyeket szívesen üdvözölte. Ferenc József este 18.15-kor érkezett ... a pompásan díszített diadalkapukon át. (Szeptember 6-án) Ő Felsége fél egy órákor ért – vissza a hajmáskéri hadgyakorlat szemléje után – kíséretével együtt Zirczre, hol dejeuner volt, mely után Vajda Ödön apát kalauzolása mellett megtekintette az apátság épületét. Másnap, Zirczről d.u. 4 órákor szívélyes búcsúzás után, Győrön át Budapestre utazott.” Veszprémmegye IV. évf. 37. szám. 1901. szeptember 8.

³ Felirata Sexcentis Zirczia Sacra Domus 1798., jelentése: A zirci apátság (alapításának) 600 éves évfordulója. (Ekkor 1182 helyett – tévesen – 1198-at hitték a középkori zirci apátság alapítási dátumának).

„A rád bízott drága kincset őrizd meg...”
(2Timótheus 1,14)

„...újuljatok meg lelketekben és elmétekben...”
(Efézus 4,23)

Hagyomány és megújulás

Nem véletlenül idéztem mottóul Pál apostol két levélrészletét. Az egyikben a szerző a *hagyomány*, az elődöktől átvett evangélium megőrzésére inti fiatal munkatársát. A másikban egy egész közösséget szólít meg a lelki, értelmi *megújulás* programjával.

Mindkét idézet maga is része egy tradíciónak, amelyik fontos számomra, számunkra, akik keresztyén alapokon igyekszünk hozzáadni nevelési értékeket a tanítási–tanulási folyamathoz. Mindkettő annak a tradíciónak a része, amelyik magát a keresztyén hagyományt is egy írásos norma, a Biblia szerint méri, és programszerűen törekszik a megújítására. Ezt a programot nevezzük reformációnak. Hogy egy kicsit hazabeszéljek, református keresztyén: ez a szókapcsolat maga a *hagyomány és a megújulás elválaszthatatlan kettősségét* viseli – ezért mertem elvállalni a megtisztelő felkérést, hogy hozzászóljak a mostani lapszám fő témájához. Mi dolgunk van ezzel a kettővel nekünk, akik a köznevelés veteményeskertjében ügködünk palántákkal és plántálással?

Jó régi (hagyományos) iskolás módszer szerint: *kezdjük a fogalmaknál!* A mi magyar *hagyomány* szavunk hagyatékkal, valakinek a fennmaradt tárgyi értékeivel, írásműveivel, esetleg naplójával, levelezésével kapcsolatos. Gondoljunk a „*Fanni hagyományai*”¹ műcímre, amelyben a szó ilyen tartalmat kifejezően nyelvújítás előtti nyelvemlékünk is egyben.

A hagyomány nemzetközi szavát adó latin *traditio* a görög *paradósis* tükörfordítása, amely *átadást, továbbhagyományozást* jelent.

A *megújulás* szavunk szemantikailag kétfelé ágaztatható. Az egyik tartalma szerint akkor újul meg valami, akár egy fa a természetben, ha új hajtást hoz, bár a gyökere és a törzse a helyén marad. Ez esetben *az új tartalom részleges, az alapok, a törzs változatlanok.*

A másik jelentéstartalmat a *teljes cserére* használjuk, amikor például – maradva a kerti hasonlatnál – a gyümölcsös elöregedett fáit kiszántják, és új csemetéket ültetnek a helyükre. Ekkor is azt mondjuk, hogy *megújult* a barackos.

A megújulásra, általában az *újra* mint minőségi kategóriára nézvést fontos egyvalamit leszögeznünk. Azt, hogy az új önmagában és feltétlenül *nem hordoz minőségi javulást*, legföljebb más elemeket tartalmaz, mint a korábbi. Az *újra* mint minőségi kategóriára való hivatkozást leginkább a *tech-kereskedelem* alkalmazza; gondoljunk a kéthetente-havonta kínált újabb okostelefon-generációkra. Átvitt értelemben is van „kereskedelmi” célja az *újra* mint minőségi kategóriára való hivatkozásnak, amely rokon a „*változás*” fogalmával. (Ez utóbbi pedig általában a hatalomba törekvő politikai erők marketing-jelszava a politikai piacon.) A filozófiai ismeretelmélet kritikájával élve, az újkor nem feltétlenül új kor, abban az értelemben, hogy az új jobbat is jelentene.

¹ Kármán József: *Fanni hagyományai* (1794)

A pedagógiában, és a pedagógiai szervezetek vezetésében leginkább két dologra ajánlatos tekintettel lennünk, ha szeretnénk elkerülni a *megújulás* fogalmának kiüresítését.

Az egyik az, hogy a *nevelés folyamat*. A hatékony nevelés pedig *folyamatos*, fokozatos, lépcsőzetes, ismétlő, rendszeres. Intézményvezetők az osztályfőnök–osztály kapcsolatának alakításánál, vagy akár csak egy tantárgy tanévi továbbvezetésénél szoktunk különösen tekintettel lenni a pedagógiai kapcsolatok folyamatosságára. Ezt a kényes körültekintést nemcsak a felkísérés, hanem a *teljes pedagógiai folyamat* igényli. Ennek a pedagógiai szempontnak minden rendszerszintű változtatás bevezetésénél ott kell lennie, mint féknek. A 90-es évek derekán jött divatba a „*reformdüh*” kifejezés. Jól adja vissza azt a nekiveselkedő lendületet, inkább türelmetlenséget, amellyel valakik valahol azonnal szeretnék megváltoztatni a rendszert vagy annak valamelyik elemét. Csínján kell bánnunk ezzel, mivel mindaz, amit tegnap és tegnapelőtt végeztünk, nem kérdőjeleződhet meg egy tollvonással a gyerek fejében, lelkében! Másfelől, a nem ismételt, meg nem erősített információ elvész, nem lesz belőle tudástartalom. A diákunk abból tud vizsgázni, amit megtanult, de arra fog emlékezni sok év múlva is, amit sokszor átismételt. Az ismétlés – memorizálás – bevésés – interiorizáció – egymásra épülő ismeretek – szerves, alkalmazható tudás megszerzésének állomásai és egész folyamata nemcsak az egyes tanuló fejlődését félmjelzik, hanem az inkulturációt, tágabban, a kultúraalkotó közösség viszonyát önmaga tradícióihoz. A tradíció nélküli, vagy tradícióitól megfosztott, vagy azokról önként lemondó közösség ahhoz hasonló változáson megy át, mint amikor valaki *emlékezetkiesést* szenved egy baleset miatt. Ma Európa ebbe, az *emlékezetkieséses fázisba* tolódik. Mondhatnánk, hogy poszttraumás tünet, itt azonban a tünet maga a trauma – a közös tudásunk elvesztése, mindannak a törlődése (*Id. cancel-culture!*), amelyet elődeink szorgos és tisztos erőfeszítéseikkel előteremtettek azon a világdarabon, amelyet európai civilizációnak nevezünk. Ezt eltörölni – jóvátehetetlen bűn lenne!

A múlt magvetése, a múlt hajtásai pótolhatatlan értéket képviselnek. A múlt fái már kiállták az idők próbáját, bizonyították életrevalóságukat, működőképességüket. Ha nem volna tradíció, minden nemzedéknek újra kellene tanulnia a világban való eligazodást. Ha nem vehettük volna át, és nem adhatnánk tovább hagyományainkat, akkor egész egyszerűen, nem lennénk. Mint magyarok kultúránemzetként semmiképp nem, már a nyelvünket se beszélénk. Mint emberek pedig arra ítélnénk, hogy kezdjük meg újra próbálgatni, hol találunk olyan követ, amellyel tüzet tudunk csíholni a száraz fűcsomóból. A tradíció a közös emlékezőtehetségünk, a kultúra alapja, egyben a fölemelkedés záloga. Pedagógiában, mint az inkulturáció mesterségében tehát újítani csak az értékeket megőrizve, organikusan szabad – ahogy a 46 éves (!) slágerből halljuk: „*ne vágj ki minden fát!*”

Amennyire igaz, hogy a megmaradás és megőrzés, a hagyomány tradálásának kötelessége életföltételünk, azzal is nehéz lenne vitatkozni, hogy a *megújulás képessége is legalább annyira létfontos*. Maradjunk továbbra is a kert-hasonlatnál: a télvégi lemosó permetezéskor tisztán látszik, hogy a gyümölcsöskert fái közül melyik eleven, és melyik küzd az életben maradásért. A visszametszett ágakon megbújó rügykezdemények, akármilyen halványak és akármilyen parányiak is, az élet jeleit mutatják. A fa arra készül, hogy megújuljon, télen elgémberedett ágait tovább nyújtóztassa, és pár hónap múlva új termést hozzon.

A pedagógiai gyakorlatunk megújításra szorul – ezt hallottuk a rendszerváltozáskor, a kilencvenes és a kétezres évek folyamán, azután pedig a tízes évek elején, egyszerűen, folyamatosan. Ezzel együtt (vagy ennek ellenére) a nevelés grassroot-terepén sokszor érezzük azt, hogy lényegében nem sok minden változott, leginkább a *tananyagközpontú szemléletben*, amelyben még mindig az 1978-as tanterv szelleme kísért.

Sokszor halljuk és mondjuk is talán, hogy azért kell az újítás, mert a gyerekek világa nagyon megváltozott, hiszen a „digitális bábik” már felérkeztek az iskolába, ha jól számolom, az eleje már felső tagozatos. Ez részben igaz. A gyökérprobléma azonban az, hogy amaz őskövület már a megírásakor is használhatatlan volt, mivel felmérések szerint a gyerekeknek *mindössze a húsz százaléka tudott lépést tartani* a vele keretezett tudástartalommal.

Olvastam valahol, hogy anno a tantervet akadémikusok állították össze, akik akkor láttak élő gyereket utoljára, amikor az unokájukat a gyerekük hazahozta vidékről. Mintha valamiféle kódolt tudásfogalom szorongatná azóta is azokat, akik alaptantervet készítenek. Mintha nem tudnánk, hogy a hasznos tudást szerte a világon húsz-plusosan, fiatal felnőtt fejjel szerzik a szakemberek, akiknek a képességeit, készségeit pallérozzák addig az iskolában. Nyelveket tanulnak és alapismereteket. Mindnyájan ismerünk igaz legendákat, melyek szerint a külföldre költözött család itthon gyengécske-közepes tanuló sarja király lett az amerikai osztályában, mert ismerte az angol helyesírást vagy a szorzótáblát. Ugyanakkor, hét-nyolc év múlva ő még mindig mosogatott a kínai büfében, miközben társai már jól fizető állásokban landoltak a business school-ban tanult hasznos tudásukkal. Persze, az is igaz, nincs készségfejlesztés tudástartalom nélkül. Csak az nem mindegy, hogy mit mikor próbálunk átadni.

A lényeg mégis az, hogy *az ember nem csak agy*. Sőt, már az előttünk lepergett évszázad is világosan bizonyította, hogy mennyire torz a felvilágosodás reduktív képe az emberről, és hogy naiv *etikai intellektualizmus* tarthatatlan. Zseniális tudósok is képesek ördögi műveletekre, sőt, igazából, csak ők képesek magas szintre emelni a gonoszság művészetét! Az ember ugyanis még a tudástól se lesz az, akivé kellene válnia, felelős, teljes életet élő, alkotó közösségi lényé. Mindazáltal, a tudásátadásunk, ha tetszik, a tradálásunk még ma is egy csonkolt, *redukcionista emberfelfogás* foglya: ezt szenvedjük a mai napig a köznevelésben! Mi is az iskola feladata? Annál sokkal több, mint hogy képleteket és függvényeket, vagy akár nyelvtani szabályokat töltsünk 8–10 éves emberpalánták fejébe! A 2011. évi CXCV. törvény már kimondta a bűvös szót: *köznevelés*! De vajon mára, tíz év múlva, mennyi vált ebből valóra a magyar iskola mindennapjaiban? Tényleg a nevelésre helyezük a hangsúlyt? Vagy továbbra is csak oktatni próbálunk?

Igazgatói, szaktanári fogadóóráján ki ne küszködött volna már olyan szülővel, akinek a gyerekét pszichológushoz járatják, mert minden matek témazáró előtt hasfájása lesz?! Ám, melyik hatodikos tudja, hogy mire kell vigyázni, amikor akciós kamatot hirdet a bank, hogy milyen madarak fészkelnek a Kis-Balatonnál, vagy miért ne bántsuk a társunkat akkor, amikor válnak a szülei. Hosszasan sorolhatnánk a fontosabbnál fontosabb tudástartalmakat, ha már csak a tudásról van szó. Márpedig, az élet sokkal több, szebb és bonyolultabb, ugyanakkor egyszerűbb és teljesebb is, mint száraz elméleti adatok leckefelmondása.

Én azt várom, hogy végre *mélyebben hozzá merünk nyúlni* a köznevelés *tudástartalmaihoz*. Remélném, hogy végre, tényleg megújíthatjuk a magyar köznevelést! Végre elérjük, hogy egyetlen hazai iskolában se kelljen végigállni a tornateremben unalmas, jelentéstelen ballagási beszédeket, miközben gépről megy a gagyi zene. Ezzel szemben honismereti túrákon, lakóhelyünk hagyományait felfedező sétákon, tantermi digitális játékokkal és hozzá kapcsolt, olvasmányos tankönyvekből átélheti a gyermek, hogy micsoda fényes örökség birtokosa, mint magyar, mint a keresztény kultúra örököse, és hogy milyen csodálatos ez a teremtett világ, benne Európa és a drága szülőföldünk, amelynek a megőrzéséért mindent meg kell tennünk. Várom az olyan magyar iskolát, amelyben merünk rövid, de *sok ékesszóló, bátor és igaz szöveget* felolvasni, *verset tanítani kívülről*, és merünk *népdalt énekelteni, ritmust tapsoltatni*, és *tánclepekkel* ügyesedni, mert ez az igazi kompetenciafejlesztés!

Ez már organikus megújulás lesz, mert el kell ismerni, nagyon *sok jó kezdeményezés, innováció*

bekerült már a köznevelési rendszerünkbe. Látjuk a jó irányt, ha akár csak a *pedagógus kompetencia-területek komplexitására* gondolunk. Ha az ott megfogalmazott egészes igénytel fordulunk a *gyerek felé* is, és rá figyelünk, akkor meglátjuk a helyes irányt. Azt, hogy a diák – lévén ember – *test, lélek és szellem, szociális lény spirituális igényekkel, a természet és a társadalom kettős lét-dimenziójában*. Akkor észrevesszük, hogy másként tudjuk átadni neki azt, amire szüksége van, mint ahogy eddig tettük.

Hála a kétezeréves keresztyén és ezeréves magyar nevelési tradíciónak, nem ma kell, és nem másoktól átmásolva kell ezekhez megtalálnunk a megfelelő módszereket, mivel ez a tudás is a tradíciónk része. Ha lesz bátorságunk ahhoz, *hogy az előttünk folyt nevelési hagyományból merítsünk, akkor tudjuk igazán megújítani* a nevelési gyakorlatunkat és a köznevelési rendszerünket. Csak egy-két példa: *Szent Benedek* lassan ezeröttszáz éves regulájában mai fogalmakra fordítva megtaláljuk a korszerű vezetéselmélet alapjait. *Szent Ágostontól* megtanulhatjuk, hogy a lélek és a szellem megnemesítéséhez elengedhetetlen a zene és az éneklés. A huszadik századból ugyanezt a zseniális pedagógus, *Kodály* megerősíti, azt is kimondva, hogy a legkiseb-bekhez kell a legnagyobb tudás. A másik nagy múlt századi nevelő, *Karácsony Sándor* pedig lebontja a katedra megközelíthetetlen magaslatát, és kimondja, hogy a tanár az idősebb testvér, a diák meg a kisebbik, miközben mindketten tanítványok. Kell ennél vivősebb innováció a tantom-ban? Csak meg kell újítanunk, leginkább a módszertant. Ebben nem kell szégyellnünk fiatalabb, kreatív, digitálisan pallérozott kollégáink segítségét kérni, és tőlük tanulni.

Legfőképp pedig, a gyerekek meg kell tudnia, hogy „*szeretve van*”. Nemcsak szavakból, gesztusokból is. Mert ez a legfontosabb információ, ami az élethez kell: valaki mindannyiunkat szeret. *Valaki az életét adta értünk. Ennyit érünk!* Nem becsülhetjük magunkat alább ennél! Ebben a küldetésben mi, keresztyén iskolák kötelezettek is vagyunk.

Persze, sok minden kell még mindehhez, hogy sikerüljön, pénz, paripa, fegyver, pedagógusképzés és – célzott továbbképzés, tantermi segéderők és méltó bérezés, és olyan hétköznapi prózai eszközök, mint elegendő notebook a tanáriban, és papír a fénymásolóban. De a lényeg mégiscsak a tartalom, amely átadásra és megújításra vár. Mert csak megújítva maradhat ugyanaz a drága kincs, melyet mi is kaptunk az elődeinktől, s amivel tartozunk a gyerekeinknek, unokáinknak.

A rád bízott drága kincset őrizd meg...! Újuljatok meg lelketekben és elmétekben...!

A szerző:

Dr. Kádár Péter

teológus, tanár, közoktatási vezető, a Pécsi Református Kollégium főigazgatója

A jövő kórusa – avagy a kórus jövője

A közös zenei érintettség – VOISINGERS

150.000 koncerthallgató. Több mint 200.000 elért közösségi ember. 427,5 napnyi kóruspróbaidő, és több mint 200 hazai és külföldi koncert. Majdnem 20.000 km repülés, és 18.000 buszon töltött kilométer, 13 különböző egyenruhában előadott, összesen 139 elkészült és megtanult mű.

Balásy Szabolcs vagyok, a viszonylag jól terhelhető zenebolond ének-zene tanár, zeneszerző, előadó-énekes, zongorista, karvezető, zenei tehetséggondozó, zenei menedzser, és az örök kíváncsi fekete bárány, aki 10 éve a VOISINGERS motivációs kórus alapító karnagya, művészeti vezetője.

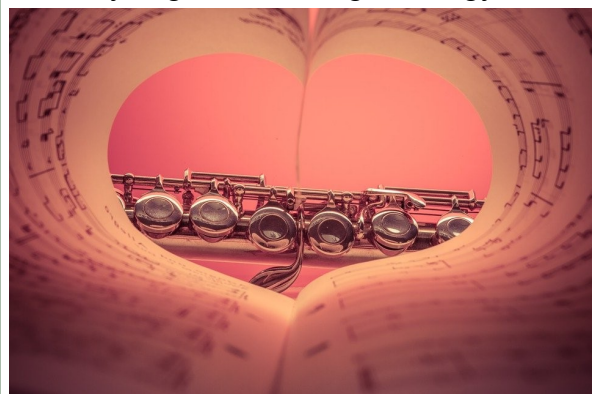
„Csak ott állt mozdulatlanul, és engem bámult tágra nyílt szemekkel. Apró kezét lassan kifejtette édesanyja tenyeréből, s felém indulva éppen csak nem bukott orra, annyira közelebből akarta hallgatni... azt, amit füttyörészttem és dúdoltam. Megállt előttem, kis kezeivel mintha „vezényelni” akart volna, önkéntelenül is dúdolni kezdett. Akkor értettem meg, hogy sosem lehetünk elég fiatalok az együtt zenéléshez, a zenében való különleges találkozásokhoz, a zenei érintettség felismeréséhez, megtapasztalásához...”¹

Zene mindenk felett

Sajnos, zeneileg is fogyasztói társadalom vagyunk. A szülő, felismerve a tehetséget, beíratja gyermekét egy zeneoviba, zeneiskolába, ahol megkezdődik a „mai” gyerek és a klasszikus zenei képzés kutya-macska barátság, s csak kevesen lesznek igazán olyan muzsikuskok, akik ezt megélhető szintre fejlesztik. Ez a kevés, zeneileg fogékony gyerek esetét ábrázolja nagyvonalakban. De mi a helyzet egy olyan gyerekekkel, akiről a pedagógus, tanító, tanár már 7-8 évesen kimondja, hogy „te nem vagy tehetséges”? A legtöbb nagyobb ovis és kisiskolás gyermek első okostelefonja és/vagy ipadja alaphelyzetben tartalmaz annyi applikációt, amelyek napi szinten ugyanazokat a primitív dallamokat adják. Ezeket a kis „zenecsökevényeket” időben be kellene azonosítani a zenei nevelésén belül, ami pedig azzal is járna, hogy a befogadóképességet is terelgetni kellene valamilyen újfajta szabályrendszer formájában.

A zenei sterilitás ellenszere: az érintettség közös zenei élménye

Minden zene, amellyel a fülünk találkozik, olyan, akár egy emberi érintés. A közösségi médiafelületekről áradó, túlnyomóan agresszív és steril, jellegtelen zenével való szembesülés agresszív érzelmeket és indulatosabb reakciókat válthat ki, ellentétben az úgynevezett „hidegrázós” zenei élménnyel, amely maradandó zenei érintést rögzítve, szabályosan „alkot és gyarapít” bennünket. És itt a lényeg: a zenei érintettség élményének hatására felerősödött vizuális képzelőerőnk, személyiségünk különlegesen egyedül és utánozhatatlanul valódi részéről árulkodik. Steril gépze-

Forrás: pixabay

nét hallgatni trendi, ugyanakkor önmagunk tudatos elbutításának egyfajta beismerése is, valamint a gépzene utáni élőzene hallgatása olyan, akár a zavarba jövő, iruló-piruló, egyik lábáról a másikra álló lány esete, akinek épp udvarolnak; olyan jelenség, melyre összerendezve megzavarodunk, hiszen túl intim ahhoz, hogy beismerjük a megérintettséget. Hangszereken zenélni és énekelni olyan, akár a szerelem: végletekig kibontakozó érzelmek sokasága.

¹ Balásy Szabolcs: feljegyzés (2014)

A magam zenei érintettségének gyökere a nagyszüleimtől ered, az első kórusátirataimat még ifjú egyetemista fejjel készítettem. A ceruza és a kottafüzet korában, amolyan „analóg” stílusban, hiszen sosem volt alkalmam „digitális” zenei informatikát tanulni. Ekkor értettem meg valami fontosat: hasonló módon alkotok zenét, mint az idős, majdnem teljesen süket Beethoven: fejben és némán. Igen, jól olvasták, pontosan így.

Hogyan befolyásolja a mindennapjainkat a zene?

A zene tagadhatatlanul befolyásolja életünket, akkor is, ha sokszor tudomást sem veszünk a hatásairól. Például arról, hogy október elseje és december 31. között a bevásárlóközpontokban vagy a köztereken ugyanaz a körülbelül tizenhárom agyonrágott és remixelt, cseppet sem oda való karácsonyi dal szól „ismétlődő” üzemmódban. Nos, ez önmagában véve még nem is lenne olyan véresen komoly probléma, viszont úgy gondolom, hogy ez a hosszú évek óta játszott „hangulatmuzsika” ma már kimondottan unalmas, vagy még inkább sokszor némán dühítő. Ha azonban hozzáteszem azt is, hogy az általános és középiskolákban az ilyen elcsépelt karácsonyi dalok miatt zeneileg nem eléggé befogadók a gyerekek, vagy ezért nem mutatnak hajlandóságot, érdeklődést **a dalok és a közös éneklés** iránt, akkor igenis mondhatom, hogy a probléma kriminális.

Nem szólunk, nem látunk, nem hallunk

A klasszikus kóruszene „problémája” önmagából következett jelenség. A legnagyobbjaink által megírt közismert kórusdarabok java része bizony csak nagyon szűk társadalmi réteg zenei ingerküszöbét érinti meg. Ez nem meglepő, hiszen a mai magyar diákság zenei ingerküszöbét megcélzó, megannyi zenei portálról dübörgő zenék mondanivalója és hangzása fényévekre van a számukra készített általános és középiskolai ének-zenei tananyagtól. Amikor ezt magamban megfogalmaztam, tehetetlen dühöt és csalódottságot éreztem.

„Már megint ugyanazt a százhuszonkilenc embert látom, szinte tudom, ki, kinek a kicsodája. És már megint ugyanazt énekel a kórus. De, ami jobban zavar, hogy egyikük arcán sem látom, hogy élvezné, csak teszi a dolgát. Ja, és ha nem lenne ingyenes a koncert, akkor ennyien sem lennének a kb. hatszáz fős nézőtéren. Hiába, a klasszikus vidéki kóruséneklésnek sem piaci értéke, sem megbecsülése, sem anyagi támogatottsága nincs, kevesen kíváncsiak és igazán nyitottak rá, csak azért, mert „rég”, és nem „kompatibilis” a lakosság elbutult „zenefogyasztói” ízlésvilágával...”²

Felismerni, változni és változtatni

Mert az nem lehet, hogy a világhírűvé énekelt zenei örökségünk süllyesztőbe kerüljön, helyét a médiaipar zenei kínálatának túlnyomó részét alkotó, „változó évszakok” módjára elénk tárt, bennünket megérinteni cseppet sem tudó „kreálmányok” vegyék át. Azért, hogy ez a hegyomlás-

Forrás: VoiSingers

méretűvé duzzadt probléma változni tudjon, elengedhetetlen volt egy úgynevezett „piacképes” KÓRUS létrehozása, valamint az, hogy ezt a kórust újító szándéka és megújulni tudása időnként dominálja, áthassa, hogy mi – szemben a klasszikus kórusénekes-felfogással –, alapvető szemléletváltással, motivációs küldetéstudatban kellett, hogy tevékenykedjünk a megalakulás óta. A VOISINGERS egy ilyen innovatív csapat, a mögöttünk tevékenykedő szervezeti egység pedig rendkívül hasonló egy logisztikai szervező cég felépítéséhez.

² Balásy Szabolcs: feljegyzés (2015)

Jelen és jövőkép

A VoiSingersben megtanult és felismert, később mélyen befogadott közös zenei élmény megbízható emléket jelent mindannyiunknak, annak felidézése, újra és újra hallgatása megerősíti a hozzá fűződő személyes érintettségünket, és emlékeztet minket a csiszolódás és az önfejlesztés elengedhetetlenségére. Az általunk közösen választott zene kitölti napjaink pár bűvös percét, megélhető különleges pillanatokot rejt minden tag számára. Érzelmeket gerjeszt bennünk, melyekre reagálunk, és közösen tanulunk meg „hallgatni”. Előfordul, hogy egy kóruspróbán a csend olyan emócióként telepedik ránk, amely képes átjárni lényünk legrejtettebb részét. Talán ettől ennyire különleges ez a vállvetve, együtt „elénekelt idő”, az aktuális új feladataink betanulása és előadása pedig mindig sokféle meglepetéssel szolgál.

Forrás: VoiSingers

Egy modern kórusban töltött idő közben befogadni és megélni a jó zenét, maga a két egymással szembefordított tükör jelensége; végtelen és határtalan, állandó szembenézés önmagunkkal, az egyetlen jelenség, mely az embert kortalanul nyitott személyiséggé feszíti. Ez a belső, átélte feszültség mutatja meg igazán; a zene ott lapul mindenek és mindenki felett, fogalma és jelentése akár a Biblia: egyedi lehetőség, amelyre, ha hallgatni tanulsz, a jó útra igazítva terelgeti majd életutad.

Balásy Szabolcs

Forrás: VoiSingers

Hogyan lettünk innovatívak a régmúlt idők hagyományaival?

Hiszünk a magyar néphagyomány nevelő erejében.

Mit jelent nekünk a magyar néphagyományok átörökítése, átélése? MINDENT. Rövid magyarázattal kifejtem ennek a gondolatnak örök érvényű lényegét. 1989-ben minden óvodának ki kellett dolgoznia a saját nevelési programját. Számunkra a legfontosabb, a kiindulópont az volt, hogy olyan sajátos arculatot keressünk, melyben hitelesek tudunk lenni. Ekkor ismertük fel, hogy a nevelőtestületben lévő óvodapedagógusok színes egyénisége és a családból hozott értékek révén meggyőzően tudjuk képviselni a hagyománytiszteletet. A nagyszülőknél tapasztalt falusi paraszti kultúra szokásainak és ünnepi hagyományainak emlékeivel, ismereteivel az óvodapedagógusok mindegyike rendelkezett. Volt köztünk, aki egyszerű népi hangszerek készítésének tudását birtokolta, például fűzfa síp, dob, nádfurulya stb.; más ismerte a kenyérsütést, langalló, prósza készítését, és jártas volt a paraszti világ gasztronómiájában. Volt olyan is, aki a rokkával tudott gyapjából fonalat készíteni, ismerte a szövés, fonás, nemezelés technikáját; a néptáncpedagógus a gyermektánc és néptánc ismeretében volt tapasztalt. Sorolhatnám azt a sok-sok értéket, amely felszínre került. **Így született meg az a döntés, hogy a nevelési programunkat a hagyományok élményalapú átélésére, megélésére és tiszteletére építjük, melyet hitelesen tudunk képviselni. Hittünk a hagyomány nevelő erejében, és mára ezt be is bizonyítottuk.**

Több mint húsz éve felismertük magyar hagyományaink jelentőségét és fontosságát, melyet ma már rendelet is alátámaszt. A 363/2012.(XII.17) Korm.rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról kimondja: a „népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének”. Célunk, hogy megismertessük őseink szokásait, kultúráját gyermekeinkkel, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy elindítsuk őket a sikeres felnőtté válás útján. A teljes évet lefedve elevenítjük fel a jeles napokat, ünnepi szokásokat, és ez folyamatosan jelen van a mindennapokban. A tematikus programok, jeles napok, ünnepekhez kapcsolódó szokások rendszerbe foglalása a tárgyalkotó népművészet beépülését eredményezi a gyermekek mindennapi tevékenységeibe. A kukoricacsuhé és a természetes anyagok változatos felhasználása segíti a nálunk nevelkedett gyermeket abban, hogy készségeket, tevékenységeket sajátítsanak el. Mérésekkel tudjuk alátámasztani, hogy gyermekeink szókinccse gazdagodik, ismerik a régies kifejezések jelentését, a paraszti kultúrában használt tárgyi eszközök nevét, tájegységeink nevét, a magyar népviselet ruhadarabjait, kiegészítőit és a magyar népi motívumvilágot. Sok szólást, közmondást ismernek. Hagyományőrző programelemeink: időjárás- és terményjósoló napok, köszöntők, maszkos alakoskodás, böjti játékok, húsvéti népszokások, az ünnepre készülés, locsolkodás, kiszégetés, zöldágjárás, pünkösdlés, májusfaállítás, kemencés nap, szüret, kukoricafosztás, táncos multságok.

Forrás: Szentlőrinci Kistérségi Óvoda és Bölcsőde

Az előkészületi, szervezési feladatokban a szülők összefogása, segítsége biztos háttérrel nyújt számunkra. Nagyszülőket, családokat tudunk mozgósítani, összehozni és szemléletformáló hatással tudunk rájuk lenni. Kiállítás is szerveztünk a hagyományos paraszti világ eszközeiből, miközben családok fogtak össze, és segítették a gyűjtőmunkát. Családon belül is elindult az emlékek felidézése, ezzel elmélyült az unoka-nagyszülő kapcsolat.

Tíz éve tehetséggondozó munkaközösséget működtetünk, mely kistérségi szintű, és nagy örömmel várjuk más intézményekből is a csatlakozást ehhez a szakmai közösséghez. Néphagyományaink, a magyar paraszti kultúra értékei a mai korban is nagy jelentőséggel bírnak, és értékes üzenetet közvetítenek a jövő nemzedékének. A magyar nép életében az anyanyelv nagyon fontos. Magyar néphagyományaink megélése az együvé tartozás tudatát és a közös anyanyelvünket szolgálja. Valljuk, hogy hagyományaink, kultúránk, szokásaink ugyanilyen jelentőségűek, elfogadott viselkedésmintát és életmódot közvetítenek, továbbá az általános műveltség részét képezik. A magyar népi gyermekjátékok pedagógiai jelentősége elismert. A tánc kultúrájának közösséget formáló hatása van, mely művészi élménnyel párosul. Dramatikus szokásaink, a természettel való együttműködés, a paraszti munkák számos tapasztalati lehetőséget ajánlanak fel a gyermekeinknek, melyekből egy életre szóló élményt, tudást tudnak felhalmozni.

Mit ad a gyermeknek a néphagyomány? Megtanítja őket az együttműködésre, egymásra figyelésre, rendszerben gondolkodást kíván, ok-okozati összefüggéseket láttat meg, bővíti a szókinccset, az anyanyelv elsajátításának eszköze, a magyar anyanyelv színes és változatos kifejezését közvetíti, egészséges versengésre tanít. Népi játékainkban kimeríthetetlen gazdag képességfejlesztési lehetőségek rejlenek, melyek önkifejezésre és kreativitásra adnak lehetőséget.

Partnereink körében a népszerűsítés és ízlésnevelés elveit közvetítjük. Bővült partneri hálózatunk, konkrét tartalmi együttműködések kötöttünk, melynek köszönhető, hogy tárgyi felszereltségünk és a gyermekeknek felkínált gazdagító programjaink színesedtek. Partneri együttműködésnek köszönhető továbbá, hogy megvalósult egy nagy álmunk, épített kemencét sikerült létrehozunk az óvodában, mely meghatározó tárgyi feltétele a programjainknak. A langallósütés az óvoda életében mindig fénypont, a gyermekek nagy örömeire szolgál. A kemence felfűtéséhez szorgosan hozzák a gyerekek, szülők, nagyszülők a fahasábokat. Ez is bizonyítja, ha nagy elkötelezettséggel akarunk valamit, és a közösség minden tagja összefog, sokszor lehetetlennek tűnő kihívások is megvalósíthatók.

Tudatos tervezésünk alapja a hagyományainkban rejlő értékek és fejlesztési lehetőségek összegyűjtése és rendszerezése. Innét indultunk el azon az úton, melyet ma is követünk, megváltozott nevelőközösséggel és gyermekekkel. Pedagógiai programunkat folyamatosan fejlesztjük, követjük a törvényi változásokat és az újszerű pedagógiai szemléletet, módszereket. Jógyakorlatokat és tehetségsegítő pedagógiai tevékenységet fejlesztettünk ki. A jógyakorlatunk rámutat arra, hogyan lehet a lassan feledésbe merülő értékeket sajátélményű megtapasztaláson keresztül, a rácsodálkozás élményével átadni. Jógyakorlataink az akkreditációs eljárás során kiváló minősítést kaptak, így a kiváló tehetségpont hálózathoz tartozunk. Fontos volt számunkra, hogy a gyakorlat tudatosan jelenjen meg az intézményi dokumentációban, a hatályos jogszabályi környezetnek megfelelően. Jógyakorlataink: Néphagyományok tevékenységközpontú beépítése homogén és heterogén életszervezésű csoportba, és a Csuhe csodák. Tehetségműhelyt működtetünk aprók tánca és színes ujjak elnevezéssel.

Forrás: Szentlőrinci Kistérségi Óvoda és Bölcsőde

Nekünk, óvodapedagógusoknak nem kellett egyebet tennünk, mint a helyi kereteink és lehetőségeink között a hagyományos értékeinket, szokásainkat gyermekközelebbi módon megjeleníteni, a tapasztalási lehetőségeket megteremteni. Az intézményt ebben a szakmai munkában ösztönözte és fejlődésre sarkalta az a tény, hogy ez az időszak a gyermekek fejlődésében, személyiségük alakulásában meghatározó, szenzitív periódus, mely nagy hatással lehet későbbi életükre.

Újtára indítottunk egy folyamatot, amely nem más, mint az intézményfejlesztés, a hagyományok mentén való folyamatos fejlesztés, innovatív szakmai műhely. Felismertük a jelentőségét, összegeztük a tapasztalatokat, felmértük a szándékot és a lehetőségeinket. Meghatároztuk és megvalósítottuk a cselekvéseket, értékeltük őket, újragondoltuk, majd változtattunk, ha szükséges volt. Létrehoztunk egy tudatos, folyamatosan fejlődő körforgást. Kérdések sorára kerestük a választ. Meghatároztuk a gyermekek számára befogadható tartalmakat, a kimeneteket. Melyek lesznek azok az adekvát módszerek, amelyekkel ezt az átfogó szellemi tartományt, esztétikumot és érzelmeket magába foglaló örökséget leghatékonyabban át tudjuk adni. Nem mindegy az sem, hogy az élményeken alapuló hagyományainkat átélő óvodás gyermek neveléséhez mivel tudunk hozzájárulni, milyen pedagógiai többletet tudunk adni, és mit nevezhetünk a hagyományok átörökítésének, nevelési gyakorlatának. Elindult egy folyamatos fejlesztés, melyhez szükség volt a rendszerszintű szaktudományos ismeretek elsajátítására is. A szakmai műhelyeinken részt vevő pedagógusoknak ennek a tudásnak a megosztását ajánljuk fel a bázisintézményi hálózatban.

Valamennyi óvodapedagógus és intézményben dolgozó munkatárs szakértelme, elkötelezettsége inspirálóan hatott munkánkra, és az intézmény fejlődése tovább folytatódik az elkövetkező években.

Molnár Judit
Szentlőrinci Kistérségi Óvoda és Bölcsőde
intézményvezető

Forrás: pixabay

Sokféle hang egy szimfóniában

A köznevelés kihívásokkal teli, komplex rendszerében a sokféleség megannyi arcát mutatja. A változás kéréssel telten és megállíthatatlan sodrásában fogalmazzuk újra a ma iskoláját, ott, ahol a hagyományos modelleket, módszereket felülírja az ezerarcú biológiai diverzitás, az emberi sokféleség egyedi igénye. Mert mindannyian mások vagyunk, miközben nagyon is egyformák. „Az emberek néhány szempontból ugyanolyanok, mint mindenki más, más szempontokból olyanok, mint csak néhányan rajtuk kívül, bizonyos vonatkozásokban viszont senkire sem hasonlíthatnak”¹

Forrás: pixabay

A sérülés, károsodás, fogyatékoság, akadályozottság fogalmak mentén értelmezett gyógypedagógiai nevelés a speciális nevelési szükséglet gyakorlati megvalósulása. Szemléletében azonban ma már nem deficitközpontú, hanem az erősségeket fókuszba helyező pedagógia. Ennek elkülönítő megvalósulási színtere Pécsen a Pécsi Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium (Pécsi Éltes EGYMI). Az iskola szellemiségét a Küldetésnyilatkozatunkban megfogalmazott inkluzív pedagógiai szemlélet hatja át: „Minden gyermeket elfogadunk olyannak, amilyen, - azzá neveljük, amivé válni képes, annak érdekében, hogy életésélyei a lehetőségeihez mérten a legjobbak legyenek.”

Az iskola története egyben a helyi gyógypedagógiai nevelés és oktatás rendszerszintűvé válásának és kiteljesedésének a története is. Az intézmény jogelődje Pécs városában, 1947. szeptember 1-jén kezdte meg munkáját a gyógypedagógiai iskolák szervezését előíró rendelet alapján. A Pécsi Állami Gyógypedagógiai Iskola 1947/48-ban egy központi részből és kihelyezett osztályokból állt. Központi része az Egyetem Utcai Általános Iskola alagsorában kapott helyet. Az iskola központi épülete azonban az 1954/55-ös tanévtől már a Papnövelde (azt megelőzően Kulich Gyula) u. 1. szám alatt volt. Több költözés és névváltoztatás után az intézmény 1998 augusztusában foglalta el jelenlegi helyét az Építők útja 9. szám alatt.

Jelenleg a Pécsi Éltes EGYMI 8 intézményegységből áll. A szeretetteljes, elfogadó, serkentő hatású környezetben pedagógusok és pedagógiai munkát segítők irányítják a gyermekek/tanulók tankötelezettségének teljesítését. A képességeknek megfelelő, az egyéni igényeket szem előtt tartó, speciális módszerekkel végzett pedagógiai tevékenység célja a tanulók minél sikeresebb társadalmi beilleszkedésre való felkészítése, a képességek komplex fejlesztésével.

¹ Cole, Michael – Cole, Sheila R.: Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.37. p.

Az intézmény a gyógypedagógiai nevelés és oktatás széles spektrumában biztosítja a város területén és annak közvetlen vonzáskörzetében a gyógypedagógiai nevelést és oktatást. Szegregált formában a tanulásban akadályozott (enyhe fokban értelmi fogyatékos), értelmileg akadályozott (középfokban értelmi sérült), autista (pervazív fejlődési zavar) tanköteles korú tanulók gyógypedagógiai oktatását és nevelését látja el. E feladatokkal egyenértékűen értelmileg sérült óvodások és súlyos fokban, halmozottan sérült tanulók fejlesztő iskolai ellátását is végzi. Ezek mellett az EGYMI az integráltan nevelhető és oktatható óvodás korú és általános iskolás sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók pedagógiai célú rehabilitációs/rehabilitációs célú fejlesztésében is részt vesz az Utazó Gyógypedagógusi Hálózat működtetésével. Az általános iskola, a középfokú oktatás és az óvodai nevelés terén 692 sajátos nevelési igényű integrált gyermeket/tanulót segít a 27 utazó gyógypedagógus. A kollégiumi ellátás is alapfeladata a közös igazgatású, többcélú gyógypedagógiai intézménynek. A veszélyeztetett, valamint vidéki tanulók számára a kollégiumi lét az érzelmi és fizikai biztonság szükségleteinek kielégítésén túl a szociális kompetenciák fejlesztésének is fontos színtere.

Az iskola belső világát a feltétel nélküli elfogadás elve hatja át. A szegregált nevelésben részt vevő gyermekek/tanulók számára az EGYMI-ben megvalósul az inkluzív pedagógia lényege, amely: „a személyes jellemzők végtelen variációiból kialakuló egyediségre, valamint a folyamatosan változó egyéni igényekre való reagálás igénye és sikeressége.”²

A 73. tanévben járó iskola a hagyományok megőrzése mellett folyamatos innovációval, módszertani megújulással és szemléletformálással járul hozzá nem csupán az elkülönítő nevelésben részt vevők társadalmi integrációjához, de az Utazó Hálózat révén intézményközi együttműködésben tudástámogatást is végez a többségi iskolarendszer pedagógusainak attitűdformálásáért. Az EFOP-3.1.6 – „Gyökerek és szárnyak” projekt keretében a 2016/17-es tanévtől érzékenyítő programokkal, workshopokkal, előadásokkal, módszertani segédletek elkészítésével és közreadásával járul hozzá a nevelőtestületek integrációs folyamatához. Emellett – belső továbbképzéseken – az intézményi pedagógusok transzverzális tudásának erősítését, az egymástól való tanulás elvét a gyakorlatban is működtetik a kollégák.

A sérülésspecifikus szükségletek szem előtt tartásával szerveződő intézményi és intézményen kívüli programok a különleges bánásmódot igénylő, fogyatékkal élő gyermekek/tanulók számára – kognitív-emocionális-szociális-motoros képességeik keretei között – lehetővé teszik az egészségtudatosság, a környezetvédelem, az egészséges életmód, a digitális kompetencia, a természeti és épített környezet tudatos megóvásáért való egyéni felelősség megélését is az élményalapúságban. A Társadalmi Megújulásért Operatív Program projektjei (Velünk teljes a világ; Felkészülünk, hogy segíthessünk; Együtt könnyebb; Pályaorientáció rendszerszintű megújítása) folyamatjellegű változások cselekvési színterei az EGYMI megújulásáért. A projekt-napok és akcióhetek (Mozdulj a klímáért!; Egészségnap; Állatok világnapja), a témahetek (Fenntarthatósági témahét; Pénz7 Iskola; Digitális témahét), a programok (ZöldSuli Program; Boldog Iskola, Boldog Óvoda, Boldog Kollégium Program; Madárbarát Iskola; Élet fája közösségi program), a Határtalanul pályázat, az Erdei Iskola kerete a fenntarthatóság, a digitális tudásbővítés, a klímatudatosság, a természet- és állatvédelem konkrét cselekvésben és tapasztalásban való belsővé válását segítik. A Koncz Dezső, továbbá a Komplex tanulmányi versenyen való folyamatos részvétel a versengés lehetősége tanulóink számára. Mindezekkel megvalósul a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának deszegregációs törekvése a társadalomba való integrálódásért.

² Varga Aranka: Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In: A nevelésszociológia alapjai. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék Wlislocki Henrik Szakkollégium, Pécs, 2015. 253. p.

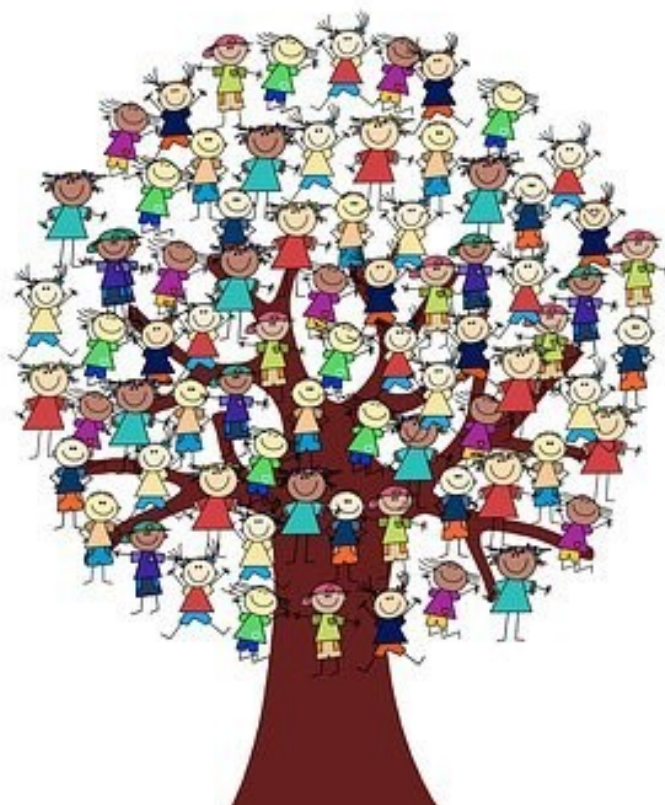
Az elfogadás, a befogadás az attitűd mindhárom komponensében való elmozdulást várja a pedagógusoktól. Nem elég „úgy” érezni csupán, „úgy” gondolkodni, de a viselkedés és cselekvés szintjén is elkötelezetté kell válnunk az együttnevelésért. Böszörményi Gyula szerint: „sérültnak születni, azzá válni lehet feladat, áldás, szerencsétlenség, kiváltság, átok. S hogy melyik, az az adott sérültet körülvevő embereken, a családon és a társadalmon múlik.”³ Az iskolán és benne a pedagóguson is. Az ünnepi várakozás idején – és azon túl is – azt kívánom mindannyiunknak, hogy nyitott szívvel, felkészülten és cselekvően mi magunk váltsuk valóra az áhított inkluzív pedagógia gyakorlatát. Minden tanuló gyermek és felnőtt csupán egyetlen, ám ismétелhetetlen hang az élet – az iskolavilág – varázslatos összhangzásában. Legyen ezért ránk igaz bármely pedagógusi feladatunkban: „(...) **keresem minden gyerek sajátos titkát, és azt kérdeem, hogyan segíthetném abban, hogy önmaga lehessen.**”

Szerző:

Horváthné Vertike Andrea

Pécsi Éltes EGYMI

Gyógypedagógus, mesterpedagógus

Forrás: pixabay

³ Böszörményi Gyula: Fiókszavak. A honi mozgássérültek kalauza. Szabad Föld Kiadó, Budapest, 2003. 32. p.

⁴ Kósáné Ormai Vera – Horányi Annabella: Mi, pedagógusok. Kérdések önmagunkhoz. Flaccus Kiadó, Budapest, 2006. 13. p.

Hagyomány és megújulás

„Nincs királyi út.”¹

Amikor I. Ptolemaios megkérdezte Euklidészt, a híres ókori matematikust, hogy a geometria elsajátításához van-e egyszerűbb és rövidebb út, mint az *Elemek*² című mű áttanulmányozása, a nagy geométer ezt válaszolta: „A geometriához nem vezet királyi út”.

Gondoljunk bele, milyen fontos jelentősége van az oktatásban ennek a gondolatnak ma is! Az oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok nap mint nap találkoznak olyan problémákkal, helyzetekkel (pl. lemorzsolódó tanulók, a felzárkóztatás problémái, a tanulói motivációhiány, a kompetenciafejlesztések, digitális munkarend, online platformok használata...), amelyek megoldásában végig kell járniuk az előttük álló utat, nem szedhetik kettesével a lépcsőfokokat. Nincsenek gyorsítók vagy kibúvók, és nincsenek kiváltságosok sem ezen a pályán. Nincs senki könnyű helyzetben, mert minden intézménynek megvannak a maga nehézségei, kihívásai. Ami közös mindannyiunkban, hogy meg kell találni minden problémára, minden helyzetre a megoldáshoz vezető utat a hagyományainkra építkezve, a 21. század elvárásai mentén.

A hagyományainkra (pl. a magyar neveléstudományból vagy a kulturális és vallási jellegből fakadó hagyományainkra), a jól bevált módszereinkre nagy szüksége van a mai oktatásunknak is. Ezek jelentik az oktató-nevelő munkánk gyökerét. Ugyanakkor a változásra való készség is nélkülözhetetlen napjaink pedagógusa számára, és tudnia kell hatékonyan reagálni a környezeti változásokra. Az iskolák és a pedagógusok innovatív szemlélete, a megújulásra való készségük kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy minél többen részesüljenek színvonalas oktatásban, és az iskolarendszer esélyteremtő hatással bírjon.

Azokban az intézményekben, melyekben nagyobb arányban vannak jelen a szocioökonómiai helyzetükből fakadóan sérülékeny tanulói csoportok, ott igazán fontos a pedagógusok, a vezetők attitűdje és rugalmassága a környezeti változásokra adott reakciókkal kapcsolatban. Mindannyiunk célja és érdeke, hogy a köznevelésbe bekerülő fiatalok iskolai előrehaladása az ő esetükben is sikeres legyen. Ehhez viszont segíteni szükséges az intézményeket, vagy az érintetteknek maguknak kell elindítaniuk – a szervezeti tanulás eszközével – a belső, strukturális változtatásokat. A sikerek megéléséhez, az eredményességi mutatók javulásához nincs rövidített vagy könnyített pálya. Az érintett fiatalok eredményes oktatásához elengedhetetlen a segítő, támogató pedagógusi és intézményi attitűd. Programokat, modelleket kell felépíteni, kipróbálni és adaptálni annak érdekében, hogy az érzékeny tanulói csoportok oktatási esélyei – a jobban szocializált tanulókhöz viszonyítva – kiegyenlítették legyenek. Törekedni kell arra is, hogy segítsük ezen célcsoportba tartozókat, hogy a középfokú tanulmányaikat képesek legyenek befejezni, ugyanis a munkaerőpiaci siker és a társadalmi integráció egyik alapfeltétele, hogy a sérülékeny tanulói csoportok legalább középfokú végzettséget szerezzenek. Mindez pedig alapvető ismérve kell, hogy legyen a mindennapos pedagógusi oktató-nevelő munkának.

A mai köznevelés rendszerében sok olyan intézmény található, amely erősen hagyományőrzőnek számít a tanítás-nevelés módszereit tekintve, ugyanakkor számos újításra törekvő, új utat kereső intézmény is működik hazánkban. Ilyenek a Waldorf iskolák, az alternatív modellel működő intézmények, az Arany János Programban résztvevők, a tanodák vagy a *második esély*³ típusú iskolák. Az Európai Unió 2009-ben kezdeményezte a tagállamaiban a második esély típusú iskolai modellek elterjesztését, annak érdekében, hogy a lemorzsolódó, az iskolát idő előtt elhagyó fiatalok és felnőttek a célzott módszereknek köszönhetően újra beüljenek az iskolapadba. Az említett tanulói csoportba azok tartoznak, akik hátrányos helyzetű településeken élnek, alacsony iskolázottságúak, társadalmi beilleszkedési nehézségekkel néznek szembe.

Az EU-nak fontos üzenete volt a célzott segítségnyújtással az, hogy a tanuló-társadalomba integrálja mindazokat, akiknek az életútjára hatással bír a családja szociokulturális jellemzője, vagy éppen determinálja őt a szüleinek az alacsony iskolai végzettsége (különösen az édesanyáké⁴).

Egy teljesen új oktatásmódszertani és új működési struktúrát kívánt meg ennek a szemléletnek a megjelenése hazánkban is. Az egyenlőtlenségek csökkentéséhez számos eszköz áll ma a rendelkezésünkre, melyekből válogathatunk: rugalmas vizsgáztatási rend, mentorrendszer bevezetése, iskolapszichológusi és szociális munkás segítőháló kiépítése, innovatív tanulás-tanítástechnikák alkalmazása, elsajátítása, a tanulást támogató eszközrendszer mindenki számára hozzáférhetővé és elérhetővé tétele, ezzel összefüggésben az infrastrukturális fejlesztések, a hagyományos és a konstruktív pedagógiai szemléletek ötvözése, a tanulói csoportok utókövetése és a hátránykompenzációs eszköztár fejlesztése.

Az elmúlt években az Oktatási Hivatal is kiemelten foglalkozott⁵ a témával, több projektet is indítottak annak érdekében, hogy a lemorzsolódás veszélyének kitett fiatalok oktatási esélyeit – országos szinten is – növelni tudják. Azokban az intézményekben, ahol a *második esély* programot működtetik, az eredmények, a fejlődés, valamint az intézmények hátránykompenzáló hatása szembetűnő. Az alsószentmártoni A Tan Kapuja Buddhista Gimnáziumban tanuló roma/cigány fiatalok oktatása, nevelése is – már a 2010-es évtől kezdődően – a második esély program elemeire épül. Megállapítható, hogy a komplex fejlesztő program a tanulói teljesítményekre, a megküzdési stratégiákra, a tanulási attitűdre és az eredményességi mutatókra pozitívan hat. (1.ábra)

Az alsószentmártoni, A Tan Kapuja Buddhista Gimnázium nappali tagozatos tanulóinak néhány elért eredménye 2010 és 2021 között, a második esély program működtetése alatt				
Érettségi bizonyítványt szerzettek aránya	Nyelvvizsgát szerzettek száma az érettségizettek közül (angol és/vagy beás nyelvből)	Továbbtanulók aránya		Országos Kompetenciamérés eredményei alapján a kiemelkedő teljesítményű iskolák közé való bekerülés
		középfokon (érettségire épülő szakképzésben)	felsőoktatásban	
79%	38%	45%	24%	2013 óta minden évben

1.ábra

A második esély intézmények sikerkritériumai – így az alsószentmártoni gimnáziumé is – abban rejlenek, hogy olyan újító szellemiségű, ugyanakkor kreatívan hagyománytisztelő pedagógiai munkát végeznek, mely a roma/cigány fiatalok oktatási esélyeit növeli. Mindehhez szükséges a megfelelő fenntartói és vezetői támogatás, a változásokat jól és rugalmasan kezelő pedagógusok jelenléte, ideális tanulási környezet biztosítása, a kulcskompetenciák folyamatos fejlesztése, az innovatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, egyéni fejlesztési tervek és tanulási utak, valamint az értékelés és a vizsgáztatás korszerű módszereinek bevezetése.

Felvetődik a kérdés, hogy egy hagyományosnak tekinthető oktatási modellben miért okoz nehézséget a hátrányos helyzetű fiatalok sikeres iskolai teljesítményének elérése? Sokféle válasz adható ezen kérdésfelvetésre, többek között:

- amikor az iskola nyelve és az otthoni környezetben használt nyelv jelentős mértékben különbözik, akkor nemcsak nyelvi, de a kulturális minták is összeütközésbe kerülnek (Bernstein, 1975);
- az iskolai pályafutás sikeressége gyakran nem kapcsolódik össze a valós élet sikerével egy hátrányos helyzetű fiatal esetében;

- kevés az a pozitív minta és példa, amely segítene a felmerülő nehézségek leküzdésében a tanulóknak.

Vagyis a szocioökonómiai hátrányokból fakadó hiányokat nehezen tudja kompenzálni a hagyományos oktatás, amit ebben a formában nem lehet hibaként felróni, ugyanakkor a veszélyeztetett tanulói csoportok esetében nem lehetünk közömbösek. Problémaérzékenynek, segítőnek és megoldásra törekvőnek kell lennünk iskolaként, pedagógusként annak érdekében, hogy a marginalizálódott csoportokba tartozó fiatalok sikeres iskolai előmenetelének lehetőségeit megteremtjük.

Meggyőződésem, hogy a sérülékeny tanulói csoportokkal való munka eredményei az innovatív szemléleten, a szervezeti kultúra átalakításán, a tanuló szervezet létrejöttén alapulnak. Fontos tisztában lenni azzal, hogy a második esély iskolák alappillére a méltányosság, az esélyteremtés és a hatékonyság. Ezek nélkül nem beszélhetünk az alacsony státuszú családokban élő fiatalok felzárkózásáról, integrációjáról, vagy a mobilitási esélyek pozitív elmozdulásáról. Természetesen szükséges feltétel a jó működéshez, a mobilitáshoz az is, hogy a tanulásba fektetett erőfeszítések kellő mértékben, tartóssággal és határozottsággal menjenek végbe. Ellenkező esetben a visszahúzó erő sokkal dominánsabbá válik, és nem jön létre a sikeres elmozdulás. A cél, hogy a középfokú végzettséget szerzett fiatal az alacsony munkaintenzitású családokból kilépve, a különböző deprivációkat maga mögött hagyva legyen képes boldogulni a társadalom különféle szegmensein. A szegénységből való kiemelkedés első lépcsőfoka pedig csakis az oktatás és tanulás útján érhető el. És hogy ez az oktatás vagy tanulás döntően a hagyomány vagy az innováció funkcióját tölti be, számunkra, pedagógusok számára pusztán egy választás az előttünk feltornyosuló problémák megoldhatóságára.

Szerző:

Harmat Mária

A Tan Kapuja Buddhista Gimnázium és Általános Iskola igazgatója

Felhasznált irodalom:

- Basil Bernstein (1975): Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In: Pap Mária – Szépe György szerk.: Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások, Gondolat, Budapest, 393–434.
- Birinyi Márk és Szabó Diána: A marginális helyzetben lévő társadalmi csoportok iskoláztatási esélyei. In: Nagy és Székely (2014., szerk.): Másodkézből. Magyar Ifjúságkutatás 2012. Másodelemzése Tanulmánykötet. ISZT Alapítvány Kutatópont. 249-274.
- <https://mek.oszk.hu/06200/06232/pdf/index.html>, utolsó letöltés: 2021.10.15.
- <https://ofi.oh.gov.hu/ii-masodik-esely-iskolai-es-az-eselyteremtes>, utolsó letöltés: 2021.10.18.
- <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/iskolai-tudas-eloszo/ch04s06.html>, utolsó letöltés: 2021.10.18.
- <https://moderniskola.hu/2021/01/az-oktatasban-is-jar-a-masodik-esely/>, utolsó letöltés: 2021.10.20.

¹ Euklidész aforizmája nyomán

² <https://mek.oszk.hu/06200/06232/pdf/index.html>

³ <https://ofi.oh.gov.hu/ii-masodik-esely-iskolai-es-az-eselyteremtes>

⁴ <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/iskolai-tudas-eloszo/ch04s06.html>

⁵ <https://moderniskola.hu/2021/01/az-oktatasban-is-jar-a-masodik-esely/>

KIP(P)-KOPP!

A Komplex Instrukciós Program – Egy módszer, amely mindenkit megszólít

Szeretettel hívom a pedagógusokat, tanítókat, tanárokat és vezetőket egy olyan pedagógiai-módszertani barangolásra, mely új utakat és lehetőségeket kínál az oktatás világában!

Írásomban kitérek olyan nagy, az egész oktatás világát feszegető kérdésekre, melyek ma is válaszra várnak, s melyek egy részének a megoldására alkalmas lehet ez a ma még mindig újszerűnek számító módszer, pedagógiai kultúra, egyedi „ethosz”, – a **Komplex Instrukciós Program**.

Ebben a gondolatsorban elsősorban az oktatás világának nagyobb és kardinálisabb kérdéskörei megvilágításán keresztül jutok el a módszertan felfejtéséhez, a módszer fontosabb elemeinek bemutatásához.

Virtuális kapcsolatok és valóságos kapcsolatok

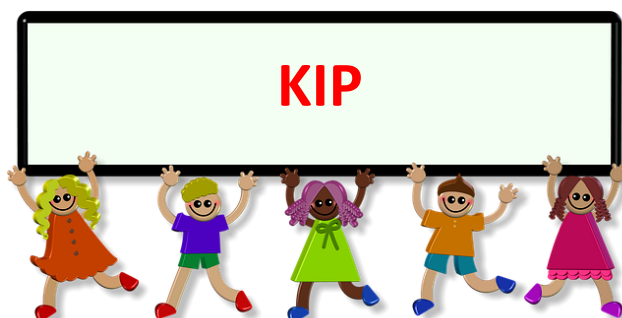
Korunk talán egyik legnagyobb kihívása, hogy a ma expressz sebeséggel száguldó, és lassan mindent bekebelező digitális világ előretörése valahogy észrevétlenül kúszik be életünk valamennyi szegmensébe. Ki az a lény, aki rajtunk kívül ennyire bonyolultan és mégis szépségesen gyönyörűen képes kifejezni a mások iránti érzelmeit, mi az, ami öröktől fogva összefogja a társadalom különböző sejtjeit, csoportjait? Ez a kapcsolati háló, ez az **érzelmi struktúra** emel bennünket minden más élőlény fölé, ez a garanciája a morális emberi létezésnek.

A Komplex Instrukciós Program módszerében a heterogén csoportmunka és a csoporton belüli szerepek működtetése tanítja meg és készíti fel a gyermekeket arra, hogy létezni tudjanak a társadalom valamennyi erőterében. Hogy **egészséges emberi kapcsolatok** kiépítésére váljanak alkalmassá, ami a nevelés-és oktatás egyik legnagyobb mai kihívása.

Hogyan tudjuk mindezt megvalósítani? Mértéket és mértékletességet tartva. Beengedve az online világ ésszerű és előremutató elemeit az oktatás világába, de vigyázva arra, hogy ne korlátlan, ésszerűtlen fogyasztókká váljanak gyermekeink.

A KIP beengedi a digitalizáció erényeit és lehetőségeit a tanórákra, és okosan és céltudatosan engedi használni a tanulási tartalmakat. Ezzel párhuzamosan és egy időben a csoportmunkán alapuló emberi készségeket és képességeket, az együttműködést erősítő **szocializációs folyamatokat** is erősen működteti. A módszer a csoportmunka együttműködési moráljával és szabályrendszerével megtanítja a gyermekeket az egészséges emberi kapcsolatokra. Az egyik nem zárja ki a másikat, csak erősíti!

A KIP-es iskolákba lépve egészen más szellemiség szele csapja meg a „szaglásunkat, az orrunkat”. Az összetartás, az összefogás, az egymásra való odafigyelés, a megértés, a megbecsülés kellemes és megnyugtató érzése. A valóságos iskola és valóságos kapcsolatok képe és világa.

Forrás: pixabay

Komplex Instrukciós Program: Mit rejt az elnevezés? Csak egy módszer? Nem!

Egy komplex, teljes értékű rendszer, amely az első elemétől az utolsó eleméig pontosan kidolgozott, átgondolt, tudományosan bizonyított, kipróbált program. Átfogja és átszövi a **teljes iskolai struktúrát**, közvetlenül vagy közvetetten érinti az iskola világának valamennyi szereplőjét.

Olyan program, melyet a horizontális tudásmegosztás hazai klasszikus példájaként tartanak nyilván. Melyet közel húsz esztendeje egy észak-magyarországi kis iskola csapata, a IV. Béla Általános Iskola szellemi műhelye alkotott meg. Ennek az alkotó csapatnak a vezetője, a reformfolyamatok elindítója Kovácsné dr. Nagy Emese igazgató asszony, dékán, kutató és fejlesztő, Prima Primiissima díjas vezető, aki a mai napig a leghitelesebb generálója és megvalósítója e folyamatnak. A magyarországi és külföldi tudásmegosztás kézben tartója, koordinátora.

A módszer alapja a heterogén csoportmunkán alapuló együttműködés, együtt gondolkodás egy téma megoldáskeresésének érdekében. Eközben együtt lélegeznek a csoporttagok, és mindeközben **megjelenik a személy identitásának erőssége**, a tudás és az önálló gondolkodás szabadsága, majd – az értékek konszenzusára jutása után – közös szellemi termék létrehozása.

Vagyis a tanulók együtt tevékenykednek, együtt dolgoznak és együtt gondolkodnak, megteremtve ezzel a szocializáció, a **társadalomba való sikeres beilleszkedés alapjait**, a szerepeiken keresztül a felnőtt szerepvállalásokra való felkészülést.

Esélyegyenlőség - esélyteremtés

Oktatásunk egyik legfontosabb alapeleme, prioritása az esélyek biztosítása, a lehetőségek kinyitása minden kisdíák előtt az ország nagyvárosától kezdve a legeldugottabb kis falvacskáig, tanyaig, az óvodás kortól egészen az egyetem, főiskola világáig.

Temérdek program, pályázat, tanulmány és terv született és születik e témában, s állandó küzdelem folyik azért, hogy ez a cél valósággá, eredménnyé váljon. E komplex programmal ez a cél a lehető legegyszerűbben és leggyakrabban, leghatékonyabban tudna részben megvalósulni.

Ennek alapja az, hogy minden tanuló önállóan elvégzendő, differenciált feladatot kap. Olyat, amely illeszkedik a készségeihez, képességeihez, adottságaihoz, jártasságaihoz. Vagyis képes lesz megoldani a feladatot, és ezzel együtt **motiváltan haladni előre a tudásában**, az érdeklődésében. Ha ez megvalósul, akkor minden gyermek – önmagához képest – folyamatos ütemben képes fejlődni, gazdagodni, hátrányokat leküzdeni, és eredményesen előrelépni. A leszakadó ütemesen felzárkózik, a tehetséges kibontakoztathatja a legkiválóbb képességeit!

És ez minden ilyen tanórán megvalósulhat. Minden KIP-es tanóra biztosítja és garantálja ezt a szent célt!

Nem kell különóra, tanfolyam, korrepetálás, szakkör, felzárkóztató óra, mert a legegyszerűbb módon és térben, időben, gyakoriságban megvalósul.

Iskolai lemorzsolódás? Leszakadás? - Státuszkezelés, státuszemelés

A következő nagy oktatási kérdéskör az iskolai lemorzsolódás, az iskolapadból, a tudás világából való kiesés – sok esetben idő előtt –, az esélyek nagy valószínűséggel történő elvesztése, a munkaerőpiacról történő kiszorulás.

Ez a folyamat erősen korrelál az esélyegyenlőtlenség fogalmával, hiszen ahol nincsenek meg a megfelelő esélyek mindenki számára, ott a gyengék, az elesettek, a társadalom alsó rétegeiben, **ingerhiányos környezetben élők, a motivációkat nélkülözők** előbb vagy utóbb az önmagát beteljesítő jóslat beteljesítőivé válnak. Esélytelenekké, kiszolgáltatottakká, elveszettekké válnak.

Pedig ma már nemcsak a diplomásoké a világ. Egyre inkább felértékelődik a jó szakmunkások iránti igény, akik ugyanúgy alappillérei a társadalomnak, mint az egészséges dominanciával rendelkező értelmiségiek.

Hogyan lehet ezeket a folyamatokat (iskolai lemorzsolódás) az iskolák falain belül, a leghatékonyabb terepeken, valóságosan megállítani? Hogyan segítheti e folyamatok megállítását a KIP?

Elsősorban a módszer **STÁTUSZKEZELŐ, STÁTUSZEMELŐ** módszertani elemével, mely egyedülálló az oktatás világában. Illetve működik a mindennapok oktatási világában, csak nem tudatosan, kidolgozottan, egyetemlegesen, mérésekkel alátámasztott módon. Csak ösztönösen van rábízva a pedagógusokra, s akiknél ez a belső, kiváló pedagógiai ösztön, ráérzés, pedagógiai kultúra nem működik, ott seregnyi tanuló motivációja vész el, seregnyi tanuló veszíti el az önmagában való hitét, az önérzetét, a még ki sem alakult tehetségét. Óriási veszteség ez, amit nem engedhetünk meg magunknak.

Mi is az a tudatos **státuszkezelés, státuszemelés**? Előzetes méréseken alapuló (szociometriai, intelligenciaterületek és kognitív) képességek bemérése, ezek kiértékelése, elemzése, majd az információk eljuttatása valamennyi érintett pedagógusnak.

Nem negatív előítéleteket gyártunk mi pedagógusok, nem skatulyákba tesszük ezen eredmények mentén a tanítványainkat, hanem elkezdjük bennük keresni a jót, a tehetséget, a képességet, a készséget, a jártasságot!

Vagyis olyan heterogén csoportokat állítunk össze (a mérési eredményeink felhasználásával), amelyekben helyet kap a kiváló képességű, kiváló státuszú gyermek és a kevésbé tehetséges, leszakadni látszó, státuszában nem elismert tanuló egyaránt.

Együtműködésre készítjük a gyermekeinket, megoldásokra és gondolkodásra sarkalljuk őket úgy, hogy igyekszünk a státuszbeli különbözőségeket optimálisan csökkenteni. Keresni mindenkiben a jót, a tudást, s ezt tudatosan kihozni a gyermekből. Ennek megvalósítása a nyílt végű feladatok összeállításának a szakszerűségén áll vagy bukik.

Forrás: pixabay

Vagyis: olyan feladatokat kell fogalmaznunk csoportjaink számára, melyekben minden gyermek talál magának motivációt, s minden gyermeket megszólít a feladat vagy legalább a feladat egy része. Ahol minden gyermek aktívvá és motiválttá válik, ahol **megszűnik a káros passzivitás**,

ahol tevékeny és élő munka indul el. S ekkor – tudatosan figyelve a gyermekek között zajló kommunikációt, tevékenységeket – lehetőség nyílik az alacsonyabb státuszú gyermekek megdicsézésére, munkájuk elismerésére. Így az önmagához képest való pozitív elmozdulás, fejlődés láthatóvá válik valamennyi, az osztályban ülő gyermek számára!

Miért is egyedülállóan értékes a módszernek ez az eleme?

Mert értékessé tesz bennünket, mert **elismer, kitüntet, láthatóvá tesz**, eltünteti a negatív előítéleteket, lerombolja a köztünk lévő hamis státuszkülönbségeket, mert megteremti az önmegvalósítás esélyeit, igazi esélyeket teremt! Mert **az alacsony státuszú gyermekeket is elismeri**, s ezzel emeli az osztálybeli elfogadottságukat, rangjukat, státuszukat. Enélkül nincsen társadalmi igazságosság, mint ahogy osztálytermen belüli igazságosság sincsen! Esélyteremtés sincs, lemorzsolódás és esélyvesztés viszont van!

Tegyük hát együtt, egymással, egymásért! Fogadjuk el egymás értékteremtő gondolatait, kezdeményezéseit, alkotó gondolatait! Osszuk meg szakmai-pedagógiai tudásunkat, gyakorlati tapasztalatunkat egymással, egymásnak!

Én erre most ezen a felületen kaptam lehetőséget és esélyt a Hivataltól, melyet tisztelettel köszönök! S végül álljon itt a kedvenc gondolatom a Kis herceg című regényből:

„Az emberek elfelejtették ezt az igazságot - mondta a róka. - Neked azonban nem szabad elfelejtened. Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél. Felelős vagy a rózsádért...”

FELELŐSEK VAGYUNK MINDEN GYERMEKÉRT! MINDEN SORSÉRT, MINDEN ÉLETÉRT!

Ezért időt kell áldoznunk, munkát kell végeznünk, a nyitottságot, az új iránti érzékenységet és befogadást kell gyakorolnunk, hogy felelősen, szakmai tudásunk legjavával, és az emberi értékek megmutatásával járjunk elől. Hívunk és várunk Benneteket, hogy a KIP szakmai és emberi közösségének Családtagjaivá váljatok!

KIP- es üdvözlettel:

Tóth Ilona

igazgató, KIP-szakértő, szaktanácsadó

Forrás: pixabay

SZAKTANÁCSADÓINK

Folytatva sorozatunkat, ezúttal az **Intézménytámogató munkaközösség** szaktanácsadóit ismerhetik meg. Valamennyien nagy tapasztalat és szaktudás birtokában, lelkiismeretesen végzik szaktanácsadói munkájukat. Bizalommal számíthatnak támogatásukra.

Intézményfejlesztési szakterület szaktanácsadói

Elekné Nagy Andrea mesterpedagógus vagyok, 26 éve a Vásárosdombói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola zeneiskolai intézményegységének a vezetője.

Szaktanácsadói munkámat tantárgygondozó szaktanácsadóként kezdtem, az alapfokú művészetoktatás területén. Megbízásaim alkalmával sok, többnyire kistelepüléseken dolgozó zeneiskolai pedagógus szakmai munkáját segítettem.

Több éve foglalkozom már az intézményfejlesztési szakterülettel is, amely ellátásához a szaktanácsadói képzést is elvégeztem. Komoly problémát és kihívást jelent manapság az intézmények számára a gyerekek és a családok megváltozott helyzetéből adódó lemorzsolódás veszélye, amely legtöbbször a tanulói eredmények romlásával is társul. Az intézményfejlesztési szaktanácsadás, a tantárgygondozói és a tematikus szakterületekkel összefogva, és a Pécsi POK-kal együttműködve ezekben a helyzetekben is tud hatékony és eredményes támogatást nyújtani.

Vidáné Kresz Beáta mesterpedagógus vagyok, 23 éve dolgozom a mohácsi Schneider Lajos Alapfokú Művészeti Iskolában zenetanárként, 3 éve intézményvezetőként. Szakmai tapasztalatot szereztem még általános iskolai tanárként, kórusvezetőként, illetve egyházzenei területen is. Az alapfokú művészetoktatás speciális terület, ezért fontos feladatomnak tartom, hogy tantárgygondozó szaktanácsadóként segítséget nyújtsak a művészetoktatásban dolgozó kollégáknak szakmai, pedagógiai kérdésekben, megerősítsem őket az önértékelési, minősítési folyamatok során, szakmai programokat, kommunikációs lehetőségeket szervezek. Intézményfejlesztés területén dolgozó szaktanácsadóként főként a tehetséggondozás témájában tudom felajánlani segítségemet pedagógusoknak, munkaközösségeknek.

Kollégiumi nevelés szakterület szaktanácsadói

Dobrás Éva - mesterpedagógus, francia–orosz szakos középiskolai tanár, kollégiumi nevelőtanár, szakvizsgázott közoktatási vezető vagyok. A Pécsi Kodály Zoltán Kollégium intézményvezetőjeként dolgozom. 22 éves szakmai gyakorlattal rendelkezem, ebből 18 év intézményvezetési gyakorlattal. 20 éve, alapító tagként segítem az Arany János Tehetséggondozó Program célkitűzéseinek megvalósítását. A tehetséges, de hátrányos helyzetű gyerekek segítése szívügyem. Intézményvezetőként az akkreditált kiváló tehetségponti, valamint az ökoiskolai tevékenység támogatását is kiemelt feladatomnak tartom. 7 szokás tréneri és vezetésfejlesztési tréninget végeztem.

Szaktanácsadói területem a kollégiumi nevelés-oktatás. Az intézményfejlesztési munkaközösség tagja vagyok. Részt veszek az OH Pécsi POK Komplex intézményfejlesztési projektjében.

Elkötelezett vagyok a kollégiumi nevelésben történő paradigmaváltás, szakmai fejlődés támogatása iránt. Aktív szerepet vállalok a Baranya megyei, illetve az AJTP országos kollégiumai közötti tudásmegosztás koordinálásában. Három éve – évente két alkalommal - szervezem a Kollégiumi Műhelyt, mely a Baranya megyei kollégiumok közötti együttműködést, hálózati tanulást segíti elő.

Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye intézményvezetőjeként feladatomnak tekintem a bázisintézményi jó gyakorlatok megosztását, műhelymunkák, szakmai konzultációk szervezését.

Úgy vélem, a Baranya megyei kollégiumok közötti kooperáció, hálózati tanulás nagyon fontos, ennek elősegítésén dolgozom, szakmai tudásommal, a kollégiumi nevelés, intézményfejlesztés és a tehetséggondozás területén megszerzett szakmai tapasztalatommal.

Pál Csaba: mesterpedagógus, kollégiumi szaktanácsadó vagyok.

Közel 40 éves szakmai tapasztalattal rendelkezem. Jelenlegi munkahelyem a sellyei Kiss Géza Általános Iskola, előtte 12 évig a – szintén sellyei – Mezőgazdasági Szakképző Iskola kollégiumában dolgoztam. Szaktanácsadói pályafutásom alatt nagyon sok kollégiumba eljutottam, és mindig örömmel fogadtam el a különböző felkéréseket. A legfontosabb feladatomnak a kollégiumi nevelők munkájának segítségét, és a kollégiumi nevelőmunkára vonatkozó jogszabályok megismertetését tartom.

Hátrányos helyzetű gyermek nevelését, oktatását segítő szaktanácsadók

Hajdu Hajnalka mesterpedagógus vagyok. Több mint 18 évig a Vásárosdombói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola zeneiskolai intézményegységében dolgoztam szolféztanárként. Emellett tanítottam az általános iskolában 7. és 8. évfolyamon éneket, valamint 5 évig szintén ének-zenét középiskolás diákoknak.

Jelenleg a Pécsi Hajnóczy József Kollégiumban dogozom nevelőtanárként.

Szaktanácsadói területem a hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel, tanulókkal foglalkozó pedagógusok segítése tematikus terület, valamint az ideit tanévtől a komplex intézményfejlesztési szakterülettel is foglalkozom.

Lakosné Németh Erika vagyok, „Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek/ tanuló nevelése/oktatása” szaktanácsadó. Hetedik éve vagyok a Gödrei Körzeti Általános Iskola intézményvezetője, matematika–fizika szakos tanára.

Előtte 12 évig a Műszaki Kiadónál dolgoztam területi képviselőként, majd régióvezetőként. Közben részt vettem a felnőttoktatásban, tanulásmódszertani táborokat szerveztem a Sásdi járás 8.-os tanulóinak LEADER pályázati keretek között, továbbá tematikus táborokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat támogatásával.

Egy és fél évet dolgoztam igazgatóhelyettesként a Collegium Martineum Középiskolai Tehetséggondozó Kollégiumban Mánfán.

Azt megelőzően egy tanévig voltam matematikatanár és igazgatóhelyettes a Sásdi Vendéglátó-ipari Középiskolában.

Pályámat a Baranya Megyei Önkormányzat Gyermekotthona és Általános Iskolájában kezdtem Bakócán, itt dolgoztam 14 éven át a megszűnéséig. Voltam osztályfőnök 8 évig, az osztályfőnöki munkaközösség vezetője 4 évig, igazgatóhelyettes 6 évig.

Erősségem, amely alapján segítséget tudok nyújtani a kollégáknak, a hátrányos helyzetű emberek problémáinak ismerete, értése (kollégiumi, felnőttoktatói és jelenlegi munkám kapcsán – 78% a HH-s tanulóink aránya), valamint a több iskolatípusban szerzett tapasztalat az integrált oktatás terén.

Pedagógiai mérés-értékelés szakterület szaktanácsadója

Vida Lóránt vagyok, harsona szakos zenetanár, mesterpedagógus, 30 éves szakmai tapasztalattal rendelkezem. A pedagógiai mérés-értékelés, valamint a tantárgygondozói területeken látok el szaktanácsadói feladatot, az alap- és középfokú zeneművészetoktatási intézményekben és programokon. Jelenlegi munkahelyem a Kodolányi János Német Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, ahol a zenetanítás mellett intézményegység-vezetői feladatot is ellátok.

Úgy gondolom, hogy a zenetanárok számára is nélkülözhetetlenek azok a kompetenciák, amelyek a hatékony tájékozódásért, a releváns, új ismeretek megszerzéséért felelősek, egyúttal támogatják az esztétikai nevelés terén végzett munka hatékonyságát is. Ez a kihívás a folyamatos tanulást, önfejlesztést, gyakran új eszközök és módszerek használatát, de a gyermekek nevelése-oktatása és a művészi alkotómunka iránti nyitottság megőrzését, valamint a környezetünk hagyományainak megismerését és ápolását is megköveteli tőlünk. Ezért gyakori kihívást jelent számunkra az egymásnak ellentmondó vagy ellentmondani látszó követelményekből keletkező feladatok megoldása. Úgy gondolom, hogy a zenetanárok számára ebben a témakörben is segítséget jelenthet a szaktanácsadói támogatás.

Az Intézménytámogató munkaközösség tagjai közül a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló nevelését oktatását segítő szaktanácsadóink az Évszakos kiadvány 2021. tavaszi számban mutatkoztak be.

Forrás: pixabay

INTÉZMÉNYI IGÉNYFELMÉRŐ FELÜLET - NYITVA!

Már a következő naptári év tervezéséhez gyűjtjük a köznevelési intézmények (óvodák, iskolák, kollégiumok, AMI-k, EGYMI-k) pedagógiai-szakmai szolgáltatási igényeit.

2022-ben is arra törekszünk, hogy – mindenekelőtt a pedagógusok igényeihez igazodva – korszerű, tartalmas programokkal, szaktanácsadói támogatásokkal, továbbképzésekkel, szakmai műhelyekkel is segítsük mindennapi pedagógiai munkájukat, az intézményvezetők munkáját, és az intézményi fejlesztő tevékenységeiket egyaránt, melyek eredménye végül a gyermekek, a tanulók támogatásáig vezet.

Az igényfelmérő felület az elmúlt évben összeállított tartalommal, változatlan formában jelenik meg. Módosítás csak a 48/2012 (XII.12.) EMMI rendeletből következik, a „tematikus” terület elnevezés helyett a „sajátos” pedagógiai terület megnevezést használjuk.

A felület kitöltésére, igényeik rögzítésére első körben **2021. december 15-ig** van lehetőség a <https://www.oktatas.hu/igenyfelmero> felületen.

Ahhoz, hogy szolgáltatásainkat hatékonyan fejleszthessük, szervezhessük, ismernünk kell igényeiket, ezért várjuk és kérjük a minél teljesebb körű kitöltést.

Forrás: pixabay

Hovatovább felsőoktatási tájékoztató nap

Az Oktatási Hivatal, a pécsi Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma, valamint a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara idén ismét online rendezte meg a **Hovatovább felsőoktatási tájékoztató napot**.

A rendezvény iránt érdeklődő diákok több mint 50 online börzére tudtak bekapcsolódni, ahol az ország felsőoktatási intézményeinek karai és szakkollégiumok mutatkoztak be. A felsőoktatási intézmények bemutatkozását kísérő előadások a **felvételi jelentkezés és pontszámítás alapvető tudnivalói, az állami ösztöndíjas képzésre felvettek lehetőségei és kötelezettségei, a Diplomás Pályakövetési Rendszer, a felsőoktatási és az egyéb, érettségire épülő szakképzés, a pályaaorientáció** témaköréből kerültek ki.

Az érdeklődőknek az alábbi oldalakat ajánljuk:

- <https://pom.oktatas.hu/>
- <https://www.felvi.hu/>
- <https://www.diplomantul.hu/>
- <http://dualisdiploma.hu/>
- <https://ikk.hu/>
- <https://www.nive.hu/>
- <https://palyaorientacio.nive.hu>
- <https://kepzesbaranya.hu/>
- <https://palyavalasztasbaranya.hu/>
- <https://pecsiszc.hu/>

Forrás: pixabay

TANULMÁNYI VERSENYEK

Az Oktatási Hivatal Pécsi Pedagógiai Oktatási Központja által koordinált tanulmányi versenyek, versenykiírások az alábbi linken követhetők figyelemmel:

<https://www.oktatas.hu/kozneveles/pok/pecs/versenyeink>

Forrás: pixabay

Könyv- és koncertajánló

A Pannon Filharmonikusok szeretettel ajánlja általános iskolás gyermekek és szüleik, nagyszüleik számára a Fantasztikus Klasszikusok sorozatot, amelyet a HVG Kiadóval közös, azonos című kötete ihletett. A könyv izgalmas, meglepő és sokszor mulatságos történeteket kínál a komolyzenével ismerkedőknek vagy a rajongóknak. **Tényleg Liszt Ferenc volt az első popsztár? Melyik zeneszerzőt jelölték a legtöbb Oscar-díjra? Mi inspirálta Brahmsot a Magyar Táncok megírására? Miért kellett hipnotizőrt hívni Rahmanyinovhoz?**

Szülőknek, **zene-, óvodapedagógusoknak, szakkörvezetőknek, tanároknak szakmai, módszertani eszköz**, segítség – a gyerekeknek könnyen befogadható, de sokszínű, szerethető élmény, szinte észrevétlen tanulás. A Pannon Filharmonikusok örömmel vett részt a közös munkában, a zenekar előadásában meghallgatható a könyvben szereplő számos zenemű teljes verziója a kötetben elhelyezett QR-kód leolvasásával.

A kötetben rejlő mesék, muzsikák életre kelnek tehát a koncertsorozat előadásaiban, amelyre a zenekar örömmel vár kicsiket, nagyokat egyaránt. Érdeklődni a Kodály Központ jegypénztárában, illetve telefonon a 72 / 500 – 300-as számon lehet.

FANTASZTIKUS KLASSZIKUSOK
bérletsorozat sulisoknak
a pécsi Kodály Központban!

2021. DECEMBER 23.
Csajkovszkij: A diótörő
Zene, tánc és mese egy estén

2022. FEBRUÁR 5.
Fantasztikus klasszikusok I.

2022. ÁPRILIS 30.
Fantasztikus klasszikusok II.

2022. MÁJUS 14.
Háry János
Kodály Zoltán remekműve ének-
és bábművészekkel

Korosztályos bérlet a 4 alkalomra: 5990 Ft
Kísérő bérlet a 4 alkalomra: 5990 Ft

A jegyárak koncertenként változnak, kérjük, tájékozódj a jegyárakról a www.pfz.hu oldalon. A Fantasztikus klasszikusok könyvet minden bérletesünk és jegyvásárlónk 30%-os kedvezménytel vásárolhatja meg a Kodály Központ jegypénztárában! A kísérők a Fantasztikus klasszikusok koncertek ideje alatt érdekes házbemutatóban vesznek részt.

ELÉRHETŐSÉGEINK

Levelezési címünk: 7603 Pécs 3., Pf. 2.

**OKTATÁSI
HIVATAL**

Címünk: Oktatási Hivatal

Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ

7622 Pécs, Dohány utca 5. (bejárat a Vasvári Pál utcai és a Jogász utcai kapu felől)

<https://www.oktatas.hu/kozneveles/pok/pecs>

Központi telefonszámunk: +36-1/374-2243

Tematikus e-mail-címek:

Szaktanácsadás:

szaktanacsadas.pokpecs@oh.gov.hu

Minősítés, tanfelügyelet, önértékelés:

pokpecs@oh.gov.hu

Versenyek:

versenyek.pokpecs@oh.gov.hu

Pedagógus-továbbképzés:

kepzes.pokpecs@oh.gov.hu

Általános levelezés:

info.pokpecs@oh.gov.hu

